

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA OBČANSKÉ VÝCHOVY A FILOSOFIE

Bakalářská práce

Zámek Loučeň ve 20. století

Loučeň castle in 20th century

Autor: Soňa Váňová

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Jan Županič, PhD.

Rok 2013

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím pramenů, odborné literatury, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury, který je součástí této práce. Tištěná verze se shoduje s elektronickou verzí.

V Nymburce dne 2. května 2013

Soňa Váňová

Chtěla bych poděkovat doc. PhDr. Janu Županičovi, PhD. za vedení mé práce a cenné rady. Rovněž děkuji všem ostatním, kteří mi byli nápomocni.

Abstrakt

Cílem mé bakalářské práce je přiblížit osudy zámku Loučeň a šlechtického rodu Thurn-Taxisů, který je s touto oblastí nerozlučně spojen. Dotýkám se historie obce, zejména v období 20. století. Součástí textu jsou i osudy zámku v průběhu druhé světové války i události, které se odehrály na zámku po roce 1948. V závěrečné části práce se zmiňuji o současném dění na zámku a vybízím k návštěvě zámku i jeho zajímavého okolí.

Klíčová slova: zámek, šlechta, Loučeň, pozemková reforma, válka, konfiskace, privatizace.

Abstract

The aim of my Bachelor's Thesis is to gain insight into the fate of Château Loučeň as well as nobleman family line of Thurn-Taxis, which is closely connected with this region.

I have dealt with the history of the village of Loučeň, above all in the period of 20th century. Part of the text also comprises the destiny of the Château during the World War II as well as events which passed off after the year 1948.

In the last part of the thesis I mention current happening in the Château and invite visitors to the building itself and its interesting surroundings.

Key words: castle (château), nobility, Loučeň, land reform, war, confiscation, privatisation.

Obsah

Úvod.....	7
1. Obec Loučeň.....	9
1.1 Zámek	10
1.2 Zámecký park.....	12
1.3 Zámecká obora.....	13
2. Historie rodu Thurn-Taxisů	14
2.1 Podnikatelské záměry rodu Thurn Taxisů	16
2.1.1 Cukrovarnictví	16
2.1.2 Cihelna, pivovar a sady	17
3. Alexander Jan Vincenc Thurn-Taxis (1851–1939).....	18
3.1 Příroda.....	19
3.2 Lov	21
3.3 Umění.....	21
3.4 Spolky a charitativní činnost.....	22
3.5 Doprava.....	24
3.6 Dostihy a koně	25
3.7 Princezna Marie (1855–1934).....	25
3.8 Pozemková reforma	26
3.9 Synové prince Alexandra	28
3.10 Princ Erich (1876–1952).....	28
3.11 Alexander Ferdinand Thurn-Taxis (1906–1992)	29
3.12 Luigi della Torre e Tasso (1908–1985).....	30
4. Druhá světová válka a její důsledky	31
4.1 Okupace	31
4.2 Květnové události	32
4.3 Neděle 6. května 1945.....	33
5. Zámek po roce 1945.....	34
5.1 Konfiskace	34
5.2 Ministerstvo dopravy – Hasalův fond.....	37
5.3 Ústřední dopravní institut	39
6. Zámek po roce 1989.....	41
6.1 První pokusy privatizace zámku	42
6.2 Nový majitel zámku	46
6.3 Současné dění na zámku	47

Závěr	55
Použitá literatura	57
Přílohy.....	61
Seznam příloh	78

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila zámek Loučeň, který leží ve Středočeském kraji. Zdejší oblast je mi velice blízká, zámek se nachází asi 12 kilometrů od mého bydliště, Nymburka. Jedná se o nejbližší a nejkrásnější zámek, který je přístupný veřejnosti. Ve své práci jsem se snažila podat co nejucelenější pohled na zámek, obec a rod Thurn-Taxisů, který pro kraj mnoho znamenal. Nelze se nezmínit o obci, která je spjata se zámkem. Musím zároveň informovat i o rodu Thurn-Taxisů.

Věnuji se změnám, ke kterým docházelo v průběhu 20. století. Toto období bylo složité v Čechách i ve světě. Doba se citelně dotkla nejen osudu lidí, ale i jejich majetku. Do situace v naší zemi významným způsobem zasáhly dvě světové války a Únor 1948, kdy se k moci dostala Komunistická strana Československa. To vše ovlivnilo i loučeňské panství, které patřilo šlechtickému rodu Thurn-Taxisů. Thurn-Taxisové měli na rozvoj Loučeňska velký vliv. Zapsali se do kulturního a společenského života obce. Je nutné se zmínit i o pracovních příležitostech pro obyvatele Loučeně, ať už to byla práce na zámeckém panství, v cukrovaru, v pivovaru. Thurn-Taxisové byli i zakladateli fotbalu v Čechách. Na Loučeni byl první fotbalový oddíl v naší zemi. Se šlechtickým rodem je také spojen rozvoj poštovníctví. Bohužel, po Únoru 1948 zmizeli z paměti lidí jako třídní nepřátelé. Zapomnělo se velmi rychle, co pro okolí udělali. Zámek byl na základě Benešových dekretů zkonfiskován a až do roku 2000 několikrát změnil majitele. Dnes patří mezi nejnavštěvovanější památky v České republice.

Informace jsem čerpala z kronik obce Loučeně. Několik dílů kronik se nachází ve Státním archivu Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem. Z fondů archiv obce a Místní národní výbor Loučeň jsem vyhledala zprávy o dění v obci během let 1912 až 1978. Novější díly pamětních knih Loučeně jsou v držení obce, konkrétně u kronikářky paní Nezdarové. Jedná se o kroniky psané od roku 1979 až po současnost. Nalézá se tu i Pamětní kniha z let 1925–1935, kterou sepsal Václav Mikeš z Patřína. Kniha je nádherně zdobena barevnými ilustracemi. Též jsem navštívila Národní archiv v Praze a zpracovala informace z fondu Státní památkové správy, které se týkaly konfiskace na zámku Loučeň a Mcely. Použila jsem

odbornou literaturu například od autorů J. Županiče, P. Vlčka a F. Dudka. Nechybí ani regionální publikace, které zpracoval kronikář obce Zdeněk Mareček. Rovněž jsem využila novinové články. Velkým přínosem pro moji práci byly rozhovory s pamětníky – paní Boženu Volfovou, Jiřím Havlátem a Libuší Rozlivkovou. Nejenže jejich vyprávění byla poutavá, poskytli mi i podklady a fotografie pro moji práci. Vstříc mi vyšlo i vedení zámku Loučeně, od kterého jsem získala nejen cenné informace, ale i povolení fotografovat v prostorách zámku. Pokud ve své práci doslovně cituji, text ponechávám v původní podobě včetně možných pravopisných chyb. Psán je kurzivou.

1. Obec Loučeň

Loučeň najdeme asi 12 kilometrů severně od města Nymburk. Obec leží v nadmořské výšce 257 m. nad mořem v lesnaté krajině, které dominuje barokní zámek. Ves se dvorem stávala pod návrším, na kterém byla prostá tvrz. Byla nazvána Loučení buď podle zakladatele jako ves lidí Lúčenových/Lukášových, nebo podle loučení.¹ Podle odborníků vznikl název z podstatného jména loučení, nebo ze staré podoby jména Lukáš.² Loučeň se nazývá ve starých pramenech Lúczen nebo Loučím.³ Nalezneme i Lúcín nebo Lovcín, což je další varianta původu podle výkladu, že v okolí byly četné louky-lučiny.⁴ Jméno obce v dnešní podobě je zaznamenáváno od roku 1854. Tato osada vznikla při stezce z Prahy do Jičína.⁵ Součástí Loučeně jsou dnes obce Studce a Patřín. Loučeň a její okolí patří mezi nejkrásnější místa kraje mezi Nymburkem a Mladou Boleslaví. Pyšní se lesy a rybníky, což svádí k turistice a cykloturistice. Zkrátka nepřijdou ani milovníci historie.

„Městys na výšině táhlé od východu k západu, příkře uzavírající Polabskou rovinu, mezi lesy, sídelní místo Thurn – Taxise.“⁶

Začátek 20. století se významně zapisuje do historie obce.

„Nejvyšším rozhodnutím ze dne 17. dubna 1906 ráčilo Jeho Císařské a Královské Apoštolské Veličenstvo František Josef I. obec Loučeň nejmilostivěji na městys povýšiti a užívati znaku městysového.“⁷

V té době bylo na Loučení 160 domů a 978 obyvatel. Na tehdejší dobu převyšovala svou občanskou vybaveností ostatní obce v okrese. Byla zde škola, farní úřad, od roku 1844 pošta, veřejné lázně s vanami a saunou a dva chudobince. O vzdělávání občanů pečoval nejstarší místní spolek Čtenářská beseda, jehož čestným členem byl jmenován tehdejší majitel zámku a velkostatku kníže

¹MACOUNOVÁ, Zdeňka.; NEZDAROVÁ, Alena. *Dobové pohledy a fotografie Loučeň Patřín Studečky Studce.*

²DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 8.

³PŘIBYL, Alois. *Znaky a pečete středočeských měst*, s. 91.

⁴MAREČEK, Zdeněk. *100let loučeňské kopané*, s. 20.

⁵DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 8.

⁶Cit. dle: BAREŠ, František. *K vycházkám po Boleslavsku*, s. 30.

⁷Cit. dle: MAREČEK, Z. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 25.

Alexander Thurn Taxis. Choroby a nemoci léčil místní, původně zámecký lékař A. Guth, a od bolavých zubů pomohl kovář Vojtěch. V obci prosperovalo pět hostinců. Scházeli se tam po práci občané při dobrém pivě z panských pivovarů na Vlkavě a v Dobrovici. V některých hostincích se hrávalo ochotnické divadlo. Panovala tu společenská pospolitost. Kontakt se světem a okolím tu zajišťoval dostavník loučeňské pošty, který třikrát denně zajišťoval dopravu pošty i cestujících z Loučeň na nádraží v Nymburce. O bezpečnost občanů pečovala místní četnická stanice a večer ponocný. V případě požáru zasahoval místní dobrovolný svaz hasičů založený roku 1887. Pro vodu se muselo chodit ke studním a studánkám. Na zámku i v domácnostech se svítilo petrolejovými lampami a svíčkami. Zámek se dočkal elektrifikace roku 1911 a celá obec v roce 1924. Loučeň již tenkrát proslula čistotou a upraveností zahrad, domů i veřejných prostranství. Stala se proto vyhledávaným místem lidí z měst, hlavně z Prahy. Uprostřed lesů s rybníky nalézali klid a osvěžení. Není divu, že jsou mezi nimi významné osobnosti: Miroslav Tyrš, Otakar Hostinský, Eliška Krásnohorská, malíř Slaviček, Mark Twain, básník R. M. Rilke a další.⁸

1.1 Zámek

Zámek má nádhernou polohu, hledí do rozlehlé polabské nížiny. Hlavní budova orientovaná k jihovýchodu je jednopatrová, zakončená mansardovou střechou. Dvě boční křídla jsou také jednopatrová, krytá jednoduchou sedlovou střechou. Jedná se o trojkřídlou stavbu podkovovitého půdorysu. K levému křídlu je připojen kostel Nanebevzetí P. Marie, který byl vystavěn současně se zámkem. Hlavní průčelí kostela zdobí římsy a plastický erb zakladatelů Valdštejnů.⁹ Nepřehlédnutelná je dominantní věž s cibulovou bání.¹⁰ Kostel Nanebevzetí Panny Marie je barokní stavba s křížovým půdorysem.¹¹ Okna jsou obdélníková, některá s půlkruhovitým zakončením. Přízemí zámku zdobí křížové klenby. Patro má ploché stropy. Hlavní průčelí je ploché, členěné římsami a arkýři. Nad hlavním

⁸ MAREČEK, Zdeněk. *Týdeník nymburský*, 16. 5. 1996.

⁹ HRABĚTOVÁ, Jana.; ŠEBEK, Svatopluk. *Soupis památek okresu Nymburk*, díl I., s. 59.

¹⁰ KAŠÍČKA, František. *Z historie loučeňského zámku*. In *Zámek Loučeň*, s. 5.

¹¹ ANDĚL, Rudolf. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, s. 287.

vchodem spatříme pět sdružených oken s vikýři.¹² K zámku na jihovýchodní a východní straně přiléhá terasa. Barokní zámek obklopuje rozlehlý park.¹³ Obě křídla s kostelem vytváří před budovou zámku čestný dvůr. Jde o architektonicky působivou kompozici, a to zejména z hlavní příjezdové cesty. Již zmíněné jihovýchodní průčelí hlavní budovy s kostelní věží v pozadí je významnou krajinnou dominantou.¹⁴

První zmínka o obci je z roku 1223. Na zdejší tvrzi, později zámku, se vystřídalo několik majitelů. Od méně známých vladyků a zemanů po známější šlechtické rody. Do roku 1545 ves s tvrzí patřila pánům z Loučeň. Téhož roku panství získal Jan Křinecký z Ronova. Rokem 1612 přešlo panství na bohatého šlechtice Václava Berku z Dubé a Lipého. Jeho zkonfiskované statky byly po bitvě na Bílé hoře prodány. Koupil je roku 1622 Adam hrabě z Valdštejna. Rod Valdštejnů vystřídali roku 1756 Fürstenberkové, kteří tu vládli do roku 1808. Posledním rodem byli Thurn-Taxisové. Zásadní proměnu zámku zaznamenáváme až s příchodem Valdštejnů v roce 1623.¹⁵ Konkrétně jsou počátky výstavby spojeny se jménem Karla Arnošta z Valdštejna. Přesný záznam o zahájení výstavby se nezachoval.¹⁶ Datum 1704 se opírá o tvrzení Sommerovy Topografie, v níž je slovíčko pravděpodobně.¹⁷ Ke stavební historii zámku a podílům architektů na výstavbě toho historické prameny příliš nedochovaly. Za Karla Arnošta byla vystavěna hlavní budova se sklepy. V původním návrhu se nepočítalo s bočními křídly.¹⁸ Dostavby kostela se majitel patrně nedočkal a po jeho smrti práce částečně ustrnuly.¹⁹

Předpokládá se, že plány na výstavbu zámku dodal Marcantonio Canevalle či Nikolo Raimondi.²⁰ Stavba zámku i kostela je spojována s barokním stavitelem M. F. Kaňkou, který se na stavbách podílel, což je doloženo. S jistotou už nelze tvrdit, že Kaňka stavbu zámku navrhl.²¹ Zcela nepochybně se podílel na úpravách

¹² HRABĚTOVÁ, Jana. *Památky Nymburska*, s. 51.

¹³ HRABĚTOVÁ, Jana. *Památky Nymburska*, s. 51.

¹⁴ KAŠIČKA, František. *Z historie loučeňského zámku*. In *Zámek Loučeň*, s. 5.

¹⁵ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň – malá kronika*, s. 5–7.

¹⁶ KAŠIČKA, František. *Z historie loučeňského zámku*. In *Zámek Loučeň*, s. 8.

¹⁷ VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*, s. 356.

¹⁸ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 11.

¹⁹ KAŠIČKA, František. *Z historie loučeňského zámku*. In *Zámek Loučeň*, s. 10.

²⁰ KAŠIČKA, František. *Z historie loučeňského zámku*. In *Zámek Loučeň*, s. 8.

²¹ KAŠIČKA, František. *Z historie loučeňského zámku*. In *Zámek Loučeň*, s. 8.

prováděných pro Eleonoru, manželku Jana Josefa z Valdštejna.²² Jan Josef z Valdštejna zdědil po Karlu Arnoštovi panství a výstavbu zámku dokončil.²³ I když je zámek v roce 1713 v písemných pramenech označován jako nově postavený, práce ovšem pokračovaly. Zámek byl na počátku druhé poloviny 18. století upravován architektem F. I. Preem. Ten je patrně autorem rokokové úpravy hlavního schodiště a štukové páskové ornamentiky na stěnách a klenbách. Další zásahy na úpravě interiérů jsou připisovány architektovi Janu Josefu Wirchovi.²⁴ Dokonce ještě roku 1780 práce na stavbě pokračovaly a byly řízeny stavitelem Matějem Hummelem, jehož návštěvy jsou doloženy.²⁵ Poslední z rodu Valdštejnů Marie Anna se provdala za knížete Josefa Viléma z Fürstenberka a jejich potomci tu vládli až do roku 1808, pak zámek získali Thurn-Taxisové.²⁶ Během druhé poloviny 19. století došlo na některé zásahy v úpravě interiérů. Princ Alexander podle plánů stavitele Cibulky provedl přestavbu v úřednickém domě a v roce 1911 modernizoval samotný zámek. V celé budově byla zavedena elektřina z vlastní energetické stanice na 120 V.²⁷ Další významná oprava proběhla až po roce 1968. Došlo k výměně oken, podlah a zavedení ústředního topení.²⁸

1.2 Zámecký park

K zámku patří rozsáhlý park o 23 hektarech. Původně byla kolem zámku barokní zahrada, tzv. francouzský park. Z té doby se zachovala dvě pískovcová sousoší, Únos Proserpiny a Aenes vynášející otce z hořící Troje.²⁹ Sochařská díla pochází z 18. století z Braunova okruhu, tak jako sochy s. Jana Nepomuckého a sv. Prokopa, které stály v místech zámecké brány a bývalých valů a byly přemístěny na náměstí.³⁰

Barokní zahradu proměnil v anglický park Karel Anselm z rodu Thurn a Taxisů.³¹ Poradcem při zakládání parku byl J. E. Purkyně a zahradní architekt

²² VLČEK, Pavel. *Encyklopedie českých zámků*, s. 188.

²³ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 11.

²⁴ KAŠIČKA, František. *Z historie loučeňského zámku*. In *Zámek Loučeň*, s. 12.

²⁵ VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*, s. 356.

²⁶ ŘEHOUNEK, Jan. *Zanechali tady stopu osobnosti Regionu Taxis Bohemia*, s. 50.

²⁷ MAREČEK, Zdeněk. *100 let loučeňské kopané*, s. 50.

²⁸ KAŠIČKA, František. *Z historie loučeňského zámku*. In *Zámek Loučeň*, s. 13.

²⁹ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 7.

³⁰ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 14.

³¹ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 7.

knížete Lobkovice Václav Skalník.³² Svou rozlohou a vzácnými druhy rostlin se mohl vyrovnat známému sychrovskému parku. Na rozdíl od francouzských zahrad, byly anglické zahrady založené na sblíživání člověka s přírodou.³³ Ani zde nemohly chybět vodotrysky, jezírka a dva skleníky, v kterých se pěstovaly orchideje a kamélie. V 60. letech 19. století pokračovalo rozšiřování zámeckého parku, došlo k budování dřevěného mostku a oplocení. Za knížete Egona byly v pěti sklenících pěstovány vesměs vzácné druhy rostlin. Kamélie alba, vanilka, palmy, citrusy. Během druhé světové války rostliny zmrzly a skleníky byly zrušeny.³⁴ V zámku byl zaměstnán zahradník s několika pomocníky. O loučeňské pouti byl park i zámecké sbírky přístupny široké veřejnosti. Přišlo sem mnoho lidí.³⁵ Do parku bylo mnoho stromů a květin vysázeno z ciziny. Mnozí lidé takovou nádheru za celý svůj život nespatriili.³⁶ Park poničený květnovou revolucí v roce 1945 ještě během dalších let zpustnul. Obnoven byl až v roce 1977 zásluhou Ústředního dopravního institutu. Některé vzácné druhy se podařilo zachovat a jsou k vidění i dnes. Mezi ně patří bezesporu liliovník tulipánokvětý, jinan dvoulaločný, kaštan jedlý, buk převislý a červený, cypřišek, platan a další.³⁷

1.3 Zámecká obora

Mezi přírodní zajímavosti zdejší oblasti patří Jabkenická obora, nazývaná původně Loučeňská. Pravděpodobně proto, že sahala k zámeckému parku. Založena byla za Fürstenberků koncem 18. století a byla dlouho bez zvěře. Fürstenberkové byli majitelé zdejšího panství až do roku 1808, kdy Marie Josefa z Fürstenberka odkázala panství svému příbuznému princovi Maxmiliánu z Thurn Taxisů. Zvěř se do obory dostala v roce 1803, kdy sem přivezli z křivoklátského panství jeleny. V letech 1803–1804 byla obora upravena zásluhou inženýra Jungmana, který je autorem altánu Gloriet. Dnes je nazýván myslivnou Loučeňka. V dalších letech byla obora zvelebována rodem Thurn Taxisů, zejména Alexandrem. Ten měl velkou zásluhu na tom, že sem bylo vysazeno mnoho druhů zvěře, a to i exotických. Chovali se tu pštrosi emu, bizoni, jeleni, plameňáci, divocí

³² MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 7.

³³ VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*, s. 147–149.

³⁴ OBECNÍ ÚŘAD LOUČEŇ. *Kronika 1979–1995*, s. 86–87.

³⁵ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 7.

³⁶ OBECNÍ ÚŘAD LOUČEŇ. *Pamětní kniha 1925–1935*.

³⁷ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 7.

krocani, japonské husy, klokani mara atd. Vytvářel zde jakési safari. V dutinách starých stromů se objevovala hnízda vzácných a exoticky zbarvených mandelíků, žluv, dudků a hnízdila tu řada malých pěvců. V roce 1943 byla zdejší nádherná obora zrušena a zvěř přemístěna či vystřelena. Zchátralá byla obnovena až v roce 1964 novým vlastníkem Státními lesy České republiky a slouží k chovu dančí zvěře.³⁸ Roku 1998 bylo Jabkenicko vyhlášeno přírodním parkem. Tento park o rozloze 17002 ha je z velké části zalesněn borovými a místy smrkovými lesy. Jižní část tohoto parku zaujímá zmíněná obora o rozloze 556 ha. Krajina je kromě lesů charakteristická rybníky a rybníčky.³⁹

2. Historie rodu Thurn-Taxisů

Má práce pojednává o zámku v průběhu 20. století. Zámek do první poloviny 20. století obýval šlechtický rod Thurn Taxisů. Zmíním se velice krátce o historii tohoto rodu, která je nesmírně zajímavá. Slávu a věhlas nezískali jako většina aristokratických rodů válečnickými skutky a politikou, ale podnikatelskými aktivitami. Své významné postavení si jimi vydobyli. Stali se zakladateli poštovníctví. Snad i proto samotná Loučeň byla jednou z mála obcí, která měla už v roce 1844 poštu. Tehdy pošta nezajišťovala jen přepravu zásilek, ale i lidí. Je jasné, odkud vzal původ slova taxi, který je srozumitelný v mnoha jazycích. Úspěšní byli i v cukrovarnictví. Dokonce i nejslavnější a nejobávanější dostihová překážka, Taxisův příkop nese jejich jméno.⁴⁰ Pojďme si přiblížit historii rodu.

Rod pochází z italského Bergama. První zmínky o předcích tohoto rodu nalezneme již v roce 1117 zmínkou o šlechtici jménem Reinerius de Tasso. Potomci jsou známi pod těmito jmény: Tasso, Tassis, Taxo, Torres, Torre, Turri, Turriani apod. Sledovatelný rodokmen je od 13. století, začíná Omodeem de Tassis. Jeho synové rozdělili rod na italskou a německou linii.⁴¹ Rod knížat Thurn Taxisů pochází z nejmladší linie, která je spojena se jménem Rogeriem de Tassis de Cornello. Jeho vnuk Roger de Tassis (1440–1493) vstoupil do služeb římského

³⁸ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 6–7.

³⁹ *Středočeský kraj*, s. 111.

⁴⁰ ŽUPANIČ, Jan. *Dějiny knížecího rodu Thurn-Taxisů*. In *Zámek Loučeň*, s. 39.

⁴¹ ANTONÍN, Luboš. *Bílé zlato historie cukru v kostce*, s. 9–93.

krále Fridricha III. a své jméno si poněmčil na Taxis.⁴² On i jeho bratři se začali věnovat poštovníctví a velice brzy zcela ovládali poštovní podnikání na území Svaté říše římské, Lombardie a Španělského Nizozemí. Vznikala první stálá poštovní spojení mezi evropskými městy. Roku 1526 fungovalo spojení mezi Prahou, Lincem a Vídní. Za vlády Rudolfa II. pošta dopravovala i osoby.⁴³ V první polovině 16. století přišel rod do Čech a zároveň v té době získal právo provozovat poštovníctví.⁴⁴ V 16. století se už poštovníctví věnovala většina členů rodu Taxisů. V té době jim tato činnost přinášela velké zisky a zvyšovala se jejich prestiž. Svou slávu si ještě pojistili zfalšovanými listinami o údajném příbuzenském vztahu ke starobylé šlechtické rodině della Torre (Thurn). Po uznání společného původu obou rodů začali užívat jména Thurn Taxis a od 17. století i podobného znaku. Taxisové získali roku 1595 úřad generálního poštmistra Svaté říše římské, ten jim byl roku 1615 udělen císařem Matyášem dědičně.⁴⁵ Téhož roku došlo k povýšení do stavu svobodných pánů a roku 1624 získali Taxisové říšský hraběcí titul. Roku 1631 prohlásil císař Ferdinand II. jejich úřad za ženské léno. To znamenalo, že byl poštmistrovský úřad dědičný i v ženské linii.⁴⁶

Ještě do roku 1948 si všichni Taxisové mohli zasílat dopisy bez poplatku s označením Taxis frei, na což byli nesmírně hrdi. Se zánikem Svaté říše (1806) končí i poštovní úřad. Rod byl odškodněn a získal dědičné poštmistrovství v řadě německých států.⁴⁷ Roku 1867 postupuje Prusku všechna poštovní práva za veliké odškodné. Thurn-Taxisové pak začali dávat přednost vojenské a politické kariéře.⁴⁸ Na konci 18. století se rod rozdělil na starší větev se sídlem v Řezně a mladší větev usazenou v Čechách.⁴⁹ Synové Alexandra Ferdinanda, Karl Anselm a Maxmilián Josef založili dvě rodové linie. Starší linie vlastnila některé statky v Čechách, například zámek Chroustovice, Košumberk, Litomyšl. Mladší rodová linie vznikla v Čechách a založil ji princ Maxmilián Josef (1769–1831). Ten zdědil po matce Marii Henrietě rozené Fürstenbergové panství Dobrovice a Loučeň.⁵⁰ Jeho

⁴² ŽUPANIČ, Jan. *Dějiny knížecího rodu Thurn-Taxisů. In Zámek Loučeň*, s. 47

⁴³ DUDEK, František. *Mcely 1252–2002*, s. 19.

⁴⁴ HALADA, Jan. *Lexikon české šlechty*, s. 164.

⁴⁵ ŽUPANIČ, Jan. *Nová šlechta rakouského císařství*, s. 146.

⁴⁶ ŽUPANIČ, Jan. *Dějiny knížecího rodu Thurn-Taxisů. In Zámek Loučeň*, s. 50.

⁴⁷ ŽUPANIČ, Jan. *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*, s. 267.

⁴⁸ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 77.

⁴⁹ VOTÝPKA, Vladimír. *Paradoxy české šlechty*, s. 10.

⁵⁰ ŽUPANIČ, Jan. *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*, s. 269.

následovníky byli princ Karel Anselm (1792–1844), princ Hugo Maxmilián (1817–1889) a princ Alexander, o kterém se zmíním podrobněji.⁵¹

2.1 Podnikatelské záměry rodu Thurn Taxisů

2.1.1 Cukrovarnictví

Loučeňská větev Thurn Taxisů nebyla tak pohádkově majetná jako větev v Řeznu. Nemůžeme se proto divit, že již Karel Anselm hledal nové zdroje příjmu v podnikatelské činnosti. Thurn Taxisové se věnovali cukrovarnictví.⁵² Již Karel Anselm založil roku 1831 v nedaleké Dobrovici jeden z prvních řepných cukrovarů v Čechách a využil k tomu interiéry dobrovického zámku. U vzniku cukrovaru stál proslulý odborník na výrobu cukru Karel Weinrich. Původní interiér zámku byl při úpravě na cukrovar zničen. Zámecká kaple byla zbourána, dřevěné malované stropy byly naštěstí převezeny a osazeny na zámku v Mnichově Hradišti a v Plumlově, jeden z renesančních stropů zdobí dobrovickou radnici.⁵³ Ohromné sklepy zámku se využily k uschovávání řepy. Zavedená jednoduchá výroba nevyžadovala příliš nákladného zařízení. Převažovala totiž ruční práce.⁵⁴ V tradici cukrovarnictví pokračoval princ Alexander. Docházelo k modernizaci cukrovaru. Roku 1910 přijal ing. Heřmana Crona do funkce generálního ředitele. Stavba nového cukrovaru byla rozvržena do čtyř let. Realizace stavebních plánů zaznamenaly změnu právní povahy firmy v důsledku válečných událostí. Rodinný charakter firmy byl roku 1913 změněn na společnost s ručením omezeným s názvem Thurn a Taxiská společnost s. r. o., v Dobrovicích v Čechách. Její činnost trvala asi deset let. Roku 1922 byla valnou hromadou zrušena a nasměrována k likvidaci.⁵⁵ Alexander prodal zámek i s cukrovařem roku 1924 Ústecké rafinerii cukru a.s. v Praze. Cukr se značkou TTD (Thurn Taxis Dobrovice) putoval tehdy do celé habsburké říše a jiných států. Ještě dnes je pod touto značkou k dostání na obchodních pultech a cukrovar se právem řadí mezi nejstarší v naší republice.

Kromě jmenovaného cukrovaru v Dobrovici byl založen v roce 1871 další cukrovar na Vlkavě. Pro snadnější a rychlejší dopravu řepy, museli Thurn Taxisové

⁵¹ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 22–29.

⁵² ANTONÍN, Luboš. *Bílé zlato historie cukru v kostce*, s. 96–97.

⁵³ MAREČEK, Zdeněk. *100let loučeňské kopané*, s. 63.

⁵⁴ ANTONÍN, Luboš. *Bílé zlato historie cukru v kostce*, s. 97–99.

⁵⁵ ANTONÍN, Luboš. *Bílé zlato historie cukru v kostce*, s. 102–112.

vložit značné náklady do vybudování malodráhy. Pro město Dobrovici vzniklo nádraží, pro cukrovar vlečka. Budováním úzkokolejných železnic pro řepu se zaobíral již princ Hugo (1817–1889), pokračoval Alexander. V Polabí vznikla bohatá síť úzkokolejných železnic. Trať měřila 17 km a byla postupně několikrát rozšiřována. Za druhé světové války sloužila k přepravě munice do skladů, které byly ve vlkavské oboře.⁵⁶ Tato řepařská drážka, která dříve svázela řepu do cukrovaru z okolí, je dnes využívána jako cyklostezka a nese název Thurn-Taxis.⁵⁷

Dne 10. března 1945 vznikl na nádraží na Vlkavě požár, který zasáhl zdejší cukrovar. Došlo tím k následnému uzavření cukrovaru a později i úzkokolejné dráhy. K definitivnímu rozebrání malodráhy došlo roku 1958. Intenzivní pěstování cukrové řepy pro cukrovary ovlivňovalo nejen zisky Thurn Taxisů, ale zlepšilo úroveň místních rolníků.⁵⁸

2.1.2 Cihelna, pivovar a sady

Velkou tradici měla v historii i dobrovická cihelna, která byla postavená již roku 1882. Výroba velmi dobře prosperovala. Vyráběly se zde cihly, střešní tašky a drenážní trubky. Tyto kvalitní výrobky byly označeny TTM (Thurn Taxis – Mcely). Zrušena byla až po druhé světové válce.

Velká poptávka po řepném i obilném osivu vedla prince Alaxandra k založení šlechtitelské stanice v Semčicích.⁵⁹

Stejně známý svou kvalitou byl pivovar na Vlkavě a v Dobrovici.⁶⁰ Pivovar v Dobrovici a na Vlkavě prodal Thurn Taxis roku 1924 Klášterskému pivovaru.⁶¹ V okolí panství bylo na stráních vysázeno mnoho ovocných stromů. Některé sady princ Alexandr obnovil. Ze mcelských švestek se od roku 1893 pálila v Jabkenicích oblíbená Taxisova slivovice. Švestky se zpracovávaly i na povidla, proto zde vyrostla sušárna a velkokapacitní povidlárna.⁶² Thurn Taxisova slivovice měla dobré jméno v celém Rakousku-Uhersku, stejně jako cukr z dobrovického

⁵⁶ DUDEK, František. *Mcely 1252–2002*, s. 58.

⁵⁷ LÉBLOVÁ, Zdena. *Nymburský deník*.

⁵⁸ ANTONÍN, Luboš. *Bílé zlato historie cukru v kostce*, s. 63.

⁵⁹ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 43.

⁶⁰ MAREČEK, Zdeněk. *100let loučeňské kopané*, s. 63.

⁶¹ SOA NYMBURK. *Fond AO Kronika 1912–1939*, s. 33.

⁶² DUDEK, František. *Mcely 1252–2002*, s. 56.

cukrovaru. Tradice slivovice a výroby povidel bohužel neměly takového trvání jako cukrovar. Na ukončení jejich provozu měly velký podíl mrazy v zimě 1929, které zapříčinily malou úrodu švestek.

3. Alexander Jan Vincenc Thurn-Taxis (1851–1939)

„ Alexander Thurn Taxis, Čestný rytíř Maltézského řádu chudých podporovatel, cestovatel, milovník lovu, přírody, hudby a umění, loučeňský kníže, jak se mu zde říkalo, byl osobním dopisem císaře Františka Josefa I. dne 15.12 1902 jmenován doživotním členem Panské sněmovny, ale o politiku se moc nezajímal. Jeho vlivem bylo Loučení uděleno císařské privilegium, kterým se osada Loučeň r. 1906 povyšovala na městys. “⁶³

Několik let ovlivňoval rod Thurn Taxisů život zdejšího kraje. Zejména Alexander Thurn Taxis se nejvýrazněji zapsal do historie Loučeňska. Podporoval umění, vědy, hudební, kulturní a společenské dění.⁶⁴

Princ Alexander Jan se narodil 1. prosince 1851 ve Mcelích. Alexandr byl synem prince Huga a Almerie. Za života svého otce, prince Huga a sídlil převážně ve Mcelích. Princ Hugo (1817–1889) investoval značné finanční prostředky do přestavby mcelského zámku na moderní sídlo pro svého syna Alexandra. Po smrti svého otce, prince Huga, se Alexandr přestěhoval ze Mcel na Loučeň. Psal se rok 1889. Zároveň měl převzít velký, ale zadlužený velkostatek. Situaci vyřešil kníže Albert z Řezna, hlava rodu, který prince Huga zachránil od krachu zapůjčením 7 milionů říšských marek a uvalil na majetek nucenou správu. Dosadil na Loučeň správce Vollmanna z Litomyšle. Alexandr mohl úředně převzít majetek roku 1895, kdy byla nucená správa zrušena.⁶⁵ Hospodářství zahrnovalo statky Loučeň, Dobrovice, Mcely, Vlkava, Niměřice a Cetno s celkovou výměrou 9665 hektarů, z čehož 4834 tvořil les a 175 hektarů rybníky, dále pak dva cukrovary a pivovary, palírnu, cihelnu, povidlárnu, několik mlýnů a další provozy. Později k nim přibyl statek Voděrady.

⁶³ Cit. dle: MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 93.

⁶⁴ MAREČEK, Zdeněk. *Vlastivědný zpravodaj Polabí*, s. 28.

⁶⁵ ŽUPANIČ, Jan. *Dějiny knížecího rodu Thurn-Taxisů. In Zámek Loučeň*, s. 70.

Princ Alexander Jan Vincenc byl v mládí lehkomyšlný, velmi temperamentní a neměl žádných zásad. Není ani divu, otec se výchově svého syna příliš nevěnoval a svěřil tento úkol vychovatelům. Alexander několikrát překvapil své rodiče, například rozhodnutím, že vstoupí jako řádný člen do maltézského řádu. Změna nastala, když si na zámek pozval přátele, mezi nimi i prince Hohenlohe-Waldenburg. Jezdili a skákali na koních a princ Hohenlohe spadl z koně a zlomil si nohu. Poslal telegram své matce do Duina v Itálii. S ní přijela i dcera Marie a zůstala na Loučeni, aby ošetřovala zraněného bratra. Byla velice krásná a jezdila výborně na koni. Princ Alexandr se do ní zamiloval. Brzy se slavily zasnuby. Sňatek proběhl 19. dubna 1875.⁶⁶ Svou choť si vzal z lásky, což nebývalo tehdy v těchto kruzích obvyklé.⁶⁷

Po svatbě bydleli ve mcelském zámku, který byl pro mladý pár přebudován na útulné šlechtické sídlo a park se pyšnil keři a tisíci růžemi. Pokud mladí novomanželé nebyli na cestách v zahraničí, zámek v té době ožil a stal se dějištěm zábav. Mladí manželé vlastnili i zámek v Duinu a palác v Benátkách.⁶⁸ Z dochovaných kronik se dozvídáme, že když se panstvo na zámku ve Mcelích zdržovalo, hodně se slavilo. Zámek byl plný hostů, stáje plné jezdeckých koní, psince plné psů. Když se manželé přestěhovali na Loučeň, bylo veselo a živo i tam.⁶⁹ Zámek prošel rekonstrukcí a modernizací, byl přeměněn v moderní rezidenci knížecí rodiny. Už za života Huga se zámek rozrostl o mnoho staveb v okolí zámku, například dům vrátného a vodní nádrž s fontánou.

3.1 Příroda

Alexander přírodu opravdu miloval, což je patrné z jeho činností. Velkou pýchou majitelů zdejší oblasti byly vždy rozsáhlé Svatojiřské lesy, které poskytovaly bohaté zdroje dřeva, zvěře a hub. Oblast nesoucí název Svatojiřský les, nalezneme při severním okraji rovin nymburského Polabí.⁷⁰ Již za prince Huga docházelo k rozšiřování zámeckého parku. Princ Alexander v činnosti pokračoval. Zámecký park byl nádherně osázen. Jabkenická obora byla plná zvěře. Kolem roku

⁶⁶ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 92.

⁶⁷ ŽMOLÍK, Václav. *Po Česku*, s. 121.

⁶⁸ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň – malá kronika*, s. 10.

⁶⁹ MAREČEK, Zdeněk. *Na loučeňské poště v zámku a podzámčí*, s. 33–37.

⁷⁰ DUDEK, František. *Legends a příběhy ze Svatojiřského lesa*, s. 7.

1900 vysadil v oboře malé skotské poníky a severoněmecké limburské ovce. Na jaře roku 1901 učinil úspěšný pokus s vysazením tetřevů. Roku 1904 přibyl pár australských pštrosů emu. Ovšem největším unikátem byli američtí bizoni. Tato zvíř, ač se jí zde dařilo, byla pro ničení oplocení a neustálé útoky brzo přemístěna do zoologických zahrad. Méně úspěšný byl chov australských vačnatých hlodavců marra. Ti nepřečkali zimu.⁷¹ Po první světové válce pokračoval v chovu. Byli vysazeni mufloni, jelen wapiti, pár klokanů. Staral se pečlivě o udržení staletých stromů, jak dokresluje výňatek z loučeňské kroniky:

„Když dne 26. února 1925 zuřila zimní bouře s vychřící, která v lesích, a ve stromoví nadělala mnoho škod a vývrátů, a mezi škody tyto zařaditi musím i starou lípu v parku v Loučeni, jsem nucen objasniti příhodu tuto zevrubněji... Jsa zaměstnán co zimní dělník v lese, byl jsem panem lesním pověřen s jinými dělníky, tuto zvrácenou lípu odstraniti a na palivo pro zámec. skleníky pořezati. Přikročivše ku práci té, dne 3. března 1925, byly jsme překvapeni zámeckým pánem majitelem, J. J. knížetem pánem Alexandrem z Thurn-Taxisů, který s pozdravem “Pomoz Pán Bůh,, čile vkročil mezi nás dělníky a smutně zadíval se na padlou starou lípu. Škoda, velká škoda, řka, ta mohla by vyprávět dějiny o zámku a Loučeni, jaké pak jest asi stáří její? Kdo byl asi ten co lípy tyto zasaditi dal. Již jen pouhé tři zbyly zde. Přikleknuli jsme s knížetem pánem a počali jsme na uříznutém špalku z lípy té počítati sklem zvětšovacími léta stromů. Slušná řádka to 365 roků, jsa z dělníku nejmladším ,snažil jsem se pokud znalost Loučeň mě dovolovala seznati majitele k době minulé, jmenoval jsem odhadem bývalé držitelé panství, až zpozoroval jsem že jsem sledován J. knížetem Pánem i dělníky. Jasný kníže Pán o němž věděl jsem již že jest velkým milovníkem historie, a ctitelem sbírek starožitných, pozval mě od práce této s sebou do zámku, kde vodil a velmi ochotně ukazoval mě památky a obrazy, upomínky to jedinečné na budovatelé a majitele zámku tohoto.“⁷²

V jabkenické oboře sám pomocí proutku hledal prameny, které dal navrtat a postavil z nich rybníčky, kde zřídil umělý chov pstruhů. V roce 1919 založil

⁷¹ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 35.

⁷² Cit. dle: OÚ LOUČEŇ. *Pamětní kniha 1925–1935*.

Alexander novou oboru, vlkavskou, na ploše 645 ha pro mufloní zvěř a jeleny sika.⁷³

3.2 Lov

Princ Alexander se věnoval lovu, šermu, chovu koní a jezdeckví. Jeho velkou vášní bylo cestování po cizích zemích a lov divokých zvířat. Ještě za života svého otce procestoval Indii, byl v Rusku, Kanadě a Africe. O zážitcích z cest dokázal poutavě vyprávět. První cesta do Afriky roku 1924 trvala půl roku a z této náročné výpravy do nitra Afriky přivezl mnoho trofejí. Druhou cestu do Afriky uskutečnil o dva roky později, v roce 1926. To už zámeckému pánu bylo úctyhodných 75 roků. Po návratu z této výpravy byla v Národním muzeu uspořádána výstavka cenných trofejí a kůží africké zvěře. Sbírkou odkázal Národnímu muzeu.⁷⁴ O svých cestách uskutečnil několik přednášek v okolí. Ze své první a druhé cesty po Africe přednášel Červenému kříži v létě 1926 na téma Na lovu lvů a buvolů. Pamětní knihy obce Loučeň se zmiňují o dalších uskutečněných přednáškách v Mladé Boleslavi, Nymburce, Kolíně, Poděbradech, Dobrušce, Praze atd.⁷⁵ Všude se přednášky těšily velké oblibě, možná pro Alexandrovo poutavé vyprávění, které ještě umocňovaly promítané obrazy. Další cestu podnikl v lednu 1930 na Kanárské ostrovy. Přivezl velmi vzácnou sbírku brouků.⁷⁶ Jeho trofeje z lovu zdobily zdejší zámek, školu a mnoho dalších odkázal muzeu.⁷⁷ Vskutku vzácnými pomůckami se mohla pyšnit loučeňská škola, kterou Alexandr obdaroval vycpaným krokodýlem a sloní nohou coby odpadkovým košem.⁷⁸

3.3 Umění

Možná méně známá je umělecká činnost prince. Alexander hudbu miloval. Sám byl výborným houslistou, který hrával s Bedřichem Smetanou. Smetana pobýval na loučeňském zámku často, zejména v letech 1875–1884, kdy žil u své dcery a zetě v nedalekých Jabkenicích. Věnoval Alexandrovi svou skladbu, dueto

⁷³ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 6.

⁷⁴ MAREČEK, Zdeněk, *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 93.

⁷⁵ SOA Nymburk. *Fond AO Kronika 1912–1939*, s. 75, 81.

⁷⁶ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 93–94.

⁷⁷ MAREČEK, Zdeněk. *Vlastivědný zpravodaj Polabí*, s. 28–29.

⁷⁸ VOLFOVÁ, Božena. Orální zdroj.

Z domoviny. V jabkenické oboře nacházel Smetana na konci svého života klid. Alexander se po jeho smrti přičinil o uchování vzpomínky na hudebního génia a v roce 1928 zpřístupnil v jabkenické myslivně místnost, pokoj Bedřicha Smetany. Dnes se tu nalézá Smetanovo muzeum. Alexander zval na loučeňský zámek významné umělce. Finančně podporoval České kvarteto při prvních cestách do ciziny. V třicátých letech tu bývalo Zichovo kvarteto. Rilckemu umožnil pobyt na Loučeni, na zámku v Duino a léčbu ve Švýcarsku. Básník vzpomíná na Taxise ve své knize. Za knížete Alexandra byl hostem na zámku i americký spisovatel Mark Twain.⁷⁹

3.4 Spolky a charitativní činnost

Alexander byl členem mnoha správních rad a různých spolků na Loučeni. V roce 1924 při výročí založení prvního spolku Čtenářské besedy byl přijat za čestného člena. V roce 1929 byl zvolen čestným členem místního Okrašlovacího spolku. Podporoval sokolské jednoty v Boleslavi a Nymburce. V roce 1931 byl jmenován čestným členem loučeňské jednoty.⁸⁰ Dochované údaje z kronik se shodují jednoznačně na tom, že princ Alexander byl vzdělaným, dobrosrdečným mužem, kterého si místní lid nesmírně vážil a těšil se velké oblibě. Velkoryse podporoval dění v obci. Alexander, oslovovaný v pamětní knize obce Jasný kníže, byl milován a ctěn ve svém okolí, vážen od rodin dělnických, úřednických a rolnických. Pečoval o školy, fary na panství a z vlastních prostředků je spravoval. Velké finanční obnosy vynakládal na udržování kostelů a památek v kraji. Mnoho chudých žáků nechal na vlastní náklady studovat na vyšších školách.⁸¹

O blaho obce pečoval nejen princ Alexander, ale i jeho sestra Karolína (1846–1931) a teta Eleonora (1846–1898). Ty vybudovaly v obci několik sociálních ústavů, které na své náklady spravovaly. S princeznou Karolínou vydržoval do roku 1924 opatrovnu a sirotčinec zvaný Nazaret. V sirotčinci pobývalo kolem dvaceti sirotků, opatrovna byla zaplněna 50–60 dětmi ve věku od tří do šesti let. Později tato budova sloužila jako vojenský lazaret, pak byla uvolněna měšťanské škole.⁸²

⁷⁹ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 95.

⁸⁰ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 94–95.

⁸¹ OÚ LOUČEŇ. *Pamětní kniha 1925–1935*.

⁸² MACOUNOVÁ, Z.; NEZDAROVÁ, A. *Dobové pohledy a fotografie Loučeň Patřín Studečky Studce*

Pro muže zřídil chudobinec sv. Františka, takže o přestárlé lidi bylo postaráno, neboť chudobinec pro ženy tu vznikl za princezny Eleonory v roce 1885. Za peněžní podpory vznikly v obci na panském pozemku vanové a parní lázně.⁸³ Princ Alexander podporoval školství. Své trofeje věnoval několika školám. Přispíval na letní pobyty dětí v Jabkenicích. Masarykově lize věnoval roku 1933 lesní pozemek pro chudé a opuštěné děti.

K nejznámějším místům pro rekreaci patřil Jívový rybník známý Jívák, který byl plně využíván ke koupání a stanování v době první republiky. V kronikách je zmiňován jako místo odpočinku. U rybníku se tábořilo někdy od roku 1919. Od roku 1926 začali k rybníku jezdit trampové, kteří založili osadní klub Toulaví vlci. Osada byla zpočátku stanová, až později se svolením Thurn Taxise, majitele těchto pozemků začala výstavba dřevěných chatek. Alexander se přičinil o rozmach rekreace na Jíváku. V roce 1935 zřídil princ Alexander u Jíváku pivnici s tančírnou. Na pláži vznikly kabiny k převlékání. V roce 1938 se otevřela nová výletní restaurace. Stavbu pro Taxise projektoval architekt Ladislav Kozák.⁸⁴

Sokolům věnoval prostor bývalého ovčína a dřevo na stavbu tělocvičny.⁸⁵ Z bývalé panské stodoly byla vystavěna Sokolovna, kde bylo umístěno kino, divadlo, místnost pro obecní knihovnu a byt. Stodolu i nádvoří daroval Thurn Taxis.⁸⁶ To však není zdaleka konec jeho aktivitám v obci. Sportovnímu klubu daroval pozemek Ve Štítě k vybudování hřiště, obci sad a průhon s ovocnými stromy směrem k obci Patřínu, jabkenické škole pozemek o výměře 73 arů a přenechal jí vybrané vstupné z jabkenické obory. Podporoval kolonii srbských dětí o prázdninách v Jabkenicích.⁸⁷ Kníže se snažil zkrášlit a zdokonalit vzhled Loučeně, která se stala místem vyhledávaným pro odpočinek a rekreaci. Procházky do lesa, sbírání hub a lesních plodů bylo na málo panstvích povoleno tak jako na Loučení. Mezi výletníky bylo mnoho těch, kteří si zde pronajímali letní byty, za což se dostávalo obyvatelům Loučeně slušného finančního obnosu.⁸⁸

⁸³ MAREČEK, Zdeněk. *Vlastivědný zpravodaj Polabí*, s. 30.

⁸⁴ *Loučeňský občasník. Ročník III. Číslo 5.*

⁸⁵ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 36–37.

⁸⁶ SOA NYMBURK Fond AO *Kronika 1912–1939*, s. 33.

⁸⁷ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 94.

⁸⁸ OÚ LOUČEŇ *Pamětní kniha 1925–1935.*

„Alexander Thurn Taxis byl v Loučeni a v okolí nazýván ‘kníže‘. Tento titul však směl užívat pouze panující náčelník rodu v Řezně. Název kníže se však tak vžil, že se objevuje i v dobových publikacích. Snad proto, že byl majorátním pánem a vlastníkem rodového sídla, nebo pro odlišení od svého syna a vnuka, také Alexandra.“⁸⁹

Jak moc byly záslužné jeho činnosti, jaké bylo jeho cítění s prostým lidem, svědčí i záznam z kroniky v těžkém období I. světové války. V sirotčinci byl zřízen vojenský lazaret.⁹⁰

„Když r. 1914 vypukla válka světová – a synové knížecí stály v armádě Rakouské co vojenští velitelé, a Jasný kníže sám pomáhaje všemožně proti nepříteli – a podporujíce vojáky raněné, zřídil na Loučeni nemocnici vojenskou – vdovám pak a sirotkům stal se svědomitým otcem starostlivým a snažil se mírniti rány – a bídu v lidu – vše to co zanechává po sobě každá válka. Mnoho vojáků zachráněno v nemocnici Loučeňské, a mnoho jich z války vymoženo na práci lesní a hospodářské, které nemohly býti zastaveny.“⁹¹

3.5 Doprava

Již za první republiky měla Loučeň spojení s Mladou Boleslaví, a to také velkou zásluhou knížete Alexandra. Jezdila sem soukromá společnost. Jedním z řidičů byl pan Bičák z Chudíře. Díky tomu se Loučeň stala známou a častěji navštěvovanou.⁹² Autobusová doprava se roku 1932 rozšířila o linku Narcise Podsedníčka. Bývalý motocyklový závodník, pan Narcis Podsedníček zajišťoval spojení do Nymburka. Ve svém autobusu vozil poštu na Loučeň a do Mcel. Jeho červený autobus vozil na střeše kromě zavazadel i pytle s polínky dřeva, protože autobus byl za války vybaven velkým kotlem na dřevoplyn.⁹³

⁸⁹ MAREČEK, Zdeněk. *Vlastivědný zpravodaj Polabí*, s. 29.

⁹⁰ SOA NYMBURK. Fond AO *Kronika Loučeň 1912–1939*, s. 51.

⁹¹ Cit. dle: *Pamětní kniha 1925–1935*.

⁹² OÚ LOUČEŇ *Pamětní kniha 1925–1935*.

⁹³ HAVLÁT, Jiří. Orální zdroj.

3.6 Dostihy a koně

Mezi hlavní zájmy prince Alexandra patřil bezesporu chov koní a jezdeckví. Až do roku 1890 byly stáje při zámku ve Mcelích. O koně se tam staral anglický podkoní a žokej Richard Fletcher. Třikrát zvítězil na Velké pardubické. Patřil mezi nejúspěšnější jezdce. Princ měl údajně s jeho manželkou dceru. Alexandrovi koně startovali na velké pardubické v letech 1879–1911. Princ Alexandr jel jednou vedlejší dostih na Velké pardubické, skákal i Taxisův příkop, ale s názvem nemůže být spojován. Ten byl pojmenován po princovi Egonovi z hlavní řezenské větve rodu. Po převzetí panství Loučeň princ Alexander přemístil chov koní do myslivny Loučeňky. Další ustájení měl na Loučeni Ve Štítě. Vlastnil stáje v Pardubicích a Drážďanech. Postupně byl ztrátový a nákladný chov omezován, až byl roku 1935 zrušen.⁹⁴

3.7 Princezna Marie (1855–1934)

Po matce pocházela z hraběcího rodu Thurn-Valsássina a po otci z knížecího rodu Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst.⁹⁵ S manželem ji spojovaly výtvarné a hudební zájmy. V její pečlivě vedené knize návštěv dohledáme mnoho významných osobností kultury.⁹⁶ Na zámek zvala přední umělce, s mnohými si dopisovala. Patřil k nim především německý básník pražského původu R. M. Rilke. Rainer Maria Rilke (1875–1926) pobýval na Loučeni velmi rád a získal si Mariinu náklonnost. Strávil tu léto roku 1910 a 1911. Vždyť krásný výhled z terasy zámku a v neposlední řadě zámecký park působil na umělce inspirativně. Rilke zde napsal tu první část básnické sbírky *Duinských legií*, které věnoval kněžně. Své vzpomínky na Rilkeho sepsala Marie v knize, která vyšla roku 1932. Mezi sebou si vyměnili stovky dopisů.⁹⁷ Marie byla velmi vzdělaná. Mluvila německy, italsky, francouzsky, česky se však nenaučila.⁹⁸ Dbala o dodržování vyšší

⁹⁴ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 37–38.

⁹⁵ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 31.

⁹⁶ ŘEHOUNEK, Jan. *Zanechali tady stopu osobnosti Regionu Taxis Bohemia*, s. 58.

⁹⁷ SOA NYMBURK. SEKOTOVÁ, Věra. *Loučeň a špičky evropské kulturní společnosti na začátku minulého století*, s. 7–11.

⁹⁸ ŘEHOUNEK, Jan. *Zanechali tady stopu osobnosti Regionu Taxis Bohemia*, s. 58.

společenské etikety a k prostému lidu si zanechávala, na rozdíl od Alexandra, odstup. Princezna ráda malovala a v zámeckém podkroví měla svůj ateliér.⁹⁹

3.8 Pozemková reforma

„Jedním z nejradikálnějších zásahů do majetkových poměrů se stala pozemková reforma. Záborovým zákonem z dubna 1919, přidělovým z ledna 1920 a náhradovým z dubna 1920 byla přerozdělena půda velkostatků nad 250 hektarů. Týkala se 1,800 000 hektarů půdy, zčásti rozdělené drobným rolníkům, zčásti prodané jako zbytkové statky s výměrou, umožňující racionální hospodaření.“¹⁰⁰

Ještě před pozemkovou reformou v roce 1923 měl velkostatek 4 800 ha zemědělské půdy, včetně 200 ha rybníků. Hospodařilo se na dvorech Dobrovice, Týnec, Vinařice, Kobylnice, Žerčice, Nepřevazy, Sýcín, Pěčice, Hejkovice, Semčice, Ovčárna, Charvátce, Kosořice, Voděrady, Niměřice – Cetno, Vlka, Všejan, Loučeň, Struhy, Studce, Oujezd, Mcely, Háje a Všechlapy. Ještě k tomu patřilo několik dvorů, které byly pronajaty. Součástí byly i průmyslové podniky, které jsem v úvodu zmínila.¹⁰¹ Do snah o modernizaci velkostatku vstoupila válka, která znamenala pro zadlužený velkostatek nucený prodej průmyslových podniků. Za této těžké situace probíhala na velkostatku v letech 1920–1925 pozemková reforma. Došlo k převodu rozsáhlého pozemkového majetku na stát a k jeho parcelaci za náhradu. Po této reformě byla rozloha statku poloviční a velkou část zabíraly lesy.

„Mezi nové statkáře bylo státem přiděleno 20 zbytkových statků, vytvořených z dosavadních dvorů s 2 105 ha půdy a pouze 268 ha bylo rozděleno mezi rolníky. Po roce 1925 zůstaly velkostatku z 24 dvorů se 4 373 ha zemědělské půdy pouze 2 dvory ve Mcelích a jeden na Loučeni s 527 ha půdy. Rozsáhlý lesní komplex o výměře 4 800 ha s cennou oborou a 200 ha rybníků byly propuštěny ze záboru a zůstaly v majetku Thurn-Taxisů. Společnost pro pěstování řepného semene v Praze koupila moderní semenářskou stanici v Semčicích se 4 zbytkovými statky za 2 826 923 Kč. Další 3 statky koupila Společnost československých cukrovarů. Celkem inkasovala správa panství do roku 1928 za zábory zemědělské půdy od státu

⁹⁹ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 32.

¹⁰⁰ Cit. dle: BĚLINA, P.; GRULICH, T.; HALADA, J. *Dějiny země koruny české II.*, s. 167–168.

¹⁰¹ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 120.

5 338 630 Kč. K tomu získali zámeční páni akcie v nominální ceně 20 milionů Kč od Ústecké rafinerie cukru, resp. od jejího majitele České průmyslové a hospodářské banky za ziskové cukrovary Dobrovice a Vlkava a za řepnou polní dráhu. Značné příjmy měli rovněž z prodeje pivovarů v Dobrovici a Vlkavě a cihelen v Dobrovici a Mcelích. Na Loučeni vlastnili 37 domů a četné stavební parcely.¹⁰²

Získané prostředky byly velmi rychle použity na úhradu vysokých úvěrů, dlužných daní, poplatků a zbytek pohltily nákladné výdaje prince Alexandra. Ty zahrnovaly dvě africká lovecká dobrodružství a poslední milostné vzplanutí. Pro svou milenkou nechal v obci vystavět nádhernou vilu, což si vyžádalo vysokých nákladů. Vše završila hospodářská krize v třicátých letech 20. století.¹⁰³ Alexander Thurn-Taxis ač šlechtic, vystupoval a choval se k nové republice loajálně, přestože ztratil šlechtický titul a pozemkovou reformou přišel o 4 397 ha půdy. Při jejím provádění nečinil žádné potíže a považoval ji za samozřejmý důsledek nové doby.¹⁰⁴

Po úmrtí prince Alexandra (21. července 1939) mělo dědictví přejít na vnuky, protože Alexander dva syna ztratil a žijící princ Erich se držel v pozadí. Zpočátku se uvažovalo o dvou synech prince Ericha. Vnuk Jan však dědu popudil kritikou jeho milostných románků, neboť jeho děd Alexander byl znám jako milovník žen. Údajně měl několik levobočků, které vždy dobře zajistil. Pro svou poslední lásku, paní Klausovou, nechal vystavět roku 1934 vilu na Loučeni. Dnes je vila využívaná obcí jako zdravotní středisko.¹⁰⁵

Jeho druhý vnuk Alexander Ferdinand se projevil při správě mcelského zámku jako špatný hospodář, proto se volba zaměřila na potomky již zemřelého syna Alexandra. Raymond však zdědil italské Duino, Luigi si prosadil stavovsky nerovný sňatek s Fany Goodyear. Nakonec se s rozhodnutím prince Luigiho starý pán smířil a předal mu dědictví.¹⁰⁶ Správcem zadluženého panství se stal princ Luigi della Torre e Tasso. Mezi vnuky prince Alexandra vznikl po jeho smrti spor o dědictví. Spor skončil 8. října 1940 dědickou dohodou, kde byl Luigi della Torre e Tasso uznán za univerzálního dědice Alexandra z Thurn Taxisu. Zároveň se

¹⁰² Cit. dle: DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 44–45.

¹⁰³ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 45.

¹⁰⁴ MAREČEK, Zdeněk. *Vlastivědný zpravodaj Polabí*, s. 30.

¹⁰⁵ DUDEK, František. *Mcery 1252–2002*, s. 64.

¹⁰⁶ DUDEK, František. *Mcery 1252–2002*, s. 54.

princ Luigi zavázal k tomu, že vydá princovi Alexandrovi část nemovitostí a část zařízení zámku v Loučeni jako odkaz. Dle dědické dohody obdržel princ Alexander pouze část zařízení a uměleckých předmětů z loučeňského zámku. Zbylé předměty odvezl Luigi na svůj zámek do Mcel, kde sloužily pro zařízení a výzdobu. Zesnulý dědeček za svého života měnil zařízení zámku, takže žádné předměty netvořily trvalé vybavení zámku na Loučeni.¹⁰⁷ Po složitém dědickém řízení se mohl princ Luigi věnovat udržení rodinného jmění.¹⁰⁸

3.9 Synové prince Alexandra

Marie s Alexandrem měla tři syny: Ericha (1876–1952), Eugena (1878–1903) a Alexandra (1881–1937). Podle zápisů z kroniky, bylo na zámku veselo, když mladí princové přijeli na prázdniny. Nadaný a zbožný princ Eugen zemřel ještě velmi mladý. Alexander, kterému se říkalo Paša a který se nejvíce podobal matce, pobýval na zámku v Itálii a přijal rodové jméno della Torre e Tasso. Studoval v cizině a velkou zálibou se mu stalo malířství. Princ Erich se zdržoval více v Itálii a u císařského dvora ve Vídni, procestoval kus světa, oblíbil si uniformu a život vojenský. Údajně byl zase celý dědeček Hugo a je spojován se zrodem české kopané.¹⁰⁹

3.10 Princ Erich (1876–1952)

Nejstarší Alexandrův syn Erich studoval v Anglii v Cambridge, kde se seznámil s kopanou. Po návratu domů se rozhodl založit fotbalové mužstvo na Loučeni. Zámecké mužstvo, které zde vzniklo, bylo prvním na území Českého království.¹¹⁰ Poprvé se začalo hrát v roce 1889. Kapitánem a trenérem byl v jedné osobě Angličan Hodgson. Kromě několika Angličanů jako byl zahradník Mill a komorník Beckett, mužstvo doplňovali řemeslníci a místní chlapci. Trénovali v zámeckém parku. První zápasy byly většinou přátelské se studenty z Prahy a Mladé Boleslavi. Větší utkání se odehrálo v Praze na Císařské louce s německou

¹⁰⁷ NAČR PRAHA Fond SPS karton 322.

¹⁰⁸ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 46.

¹⁰⁹ OÚ LOUČEŇ. *Pamětní kniha 1925–1935*.

¹¹⁰ ŽMOLÍK, Václav. *Po Česku*, s. 123.

Regattou. Hry se zúčastnil sám princ Erich v pozici na levém křídle. I když nevyhráli, po Regattě byli nejsilnějším rakouským klubem.¹¹¹ Dresy, které oblékli, byly pruhované v červenomodrých knížecích barvách Thurn-Taxisů. Na hlavách měli čepičky a polovysoké boty zhotovené loučeňským ševcem Richterem. Během dalších let se mnoho zpráv o činnosti klubu nezachovalo. Podle dochovaných vzpomínek propůjčil svůj pozemek Ve Štítě Alexander Thurn Taxis nejprve Sokolu a poté fotbalovému klubu.¹¹²

Princ Erich sídlil od sňatku s hraběnkou Marií Gabrielou Kinskou v letech 1903–1925 ve Mcelích a pak do roku 1939 na zděděném panství v Lysé nad Labem.¹¹³ Po vzniku republiky Erichovi nebyla uznána vojenská hodnost kapitána a rozzlobený odjel do Rakouska, kde se trvale usadil a později zemřel.¹¹⁴ Erich miloval auta. Spolupracoval s mladoboleslavskou automobilkou firmy Laurin a Klement, která vyráběla osobní vozy od roku 1905. Sám si pořídil nový vůz a jako svého řidiče zaměstnával slavného motocyklového závodníka Narcise Podsedníčka.¹¹⁵

3.11 Alexander Ferdinand Thurn-Taxis (1906–1992)

Alexander Ferdinand Thurn Taxis byl posledním vlastníkem velkostatku Loučeň. Oženil se s Marií Valerií hraběnkou z Mazuchelli a měli dva syny – Lamoralu a Egmonta. Po okupaci Čech a Moravy v roce 1939 se Alexandr rozhodl pro říšskoněmecké občanství. Patrně v tom sehrála podstatnou roli jeho tchýně, baronka Hana Helffeldová, Rakušanka z Chebu. Tato panovačná a bezohledná žena se stavěla proti všemu českému a řídila v podstatě celý zámek. Přátelské styky udržovala s německými vojáky. Padlo na ní i podezření, že sem při květnovém povstání roku 1945 povolala německé vojsko z Milovic. Na její obhajobu nepomohla ani alibistická záchrana rukojmí z Milovic.¹¹⁶ Celou rodinu internoval revoluční národní výbor v hotelu U Ottomanských. Následoval převoz do

¹¹¹ MAREČEK, Zdeněk. *100 let loučeňské kopané*, s. 3.

¹¹² MAREČEK, Zdeněk. *100 let loučeňské kopané* s. 2–3.

¹¹³ ŽUPANIČ, J. *Dějiny knížecího rodu Thurn-Taxisů*. In *Zámek Loučeň*, s. 75.

¹¹⁴ ŘEHOUNEK, Jan. *Zanechali tady stopu osobnosti Regionu Taxis Bohemia*, s. 56.

¹¹⁵ DUDEK, František. *Mcely 1252–2002*, s. 64.

¹¹⁶ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 46.

Nymburka. Poté se krátce zdržovali u své příbuzné Josefy Dohalské v Lysé nad Labem, pak v Praze a roku 1946 odešli do Vídně.¹¹⁷

3.12 Luigi della Torre e Tasso (1908–1985)

Dědic mcelské části velkostatku se narodil se v Itálii, do Čech přišel roku 1935, kde se naučil velmi rychle česky. V roce 1938 požádal o české občanství a o rok později dostal příslib domovského práva na Loučeni. Na rozdíl od loučeňských Thurn-Taxisů nekolaboroval s nacisty a choval se k českým obyvatelům korektně. Na svém panství ve Mcelích zaměstnával výhradně české zaměstnance a úředníky, s kterými hovořil česky během okupace.¹¹⁸ Oženil se s Američankou Fanny Goodyear, dcerou bohatého průmyslníka, a to i proti vůli dědečka. Po svatbě bydleli na mcelském zámku, kde se jim narodil roku 1940 syn Alexander. Na zámku byl vychováván českou vychovatelkou. Téměř na sklonku války odjeli do USA, o to požádala jeho manželka.¹¹⁹ Po jejich odjezdu obsadila jedno patro zámku nejprve německá armáda, pak i sovětská. Protože byl zámek pod ochranou Mezinárodního kříže, byl ušetřen v roce 1945 ničení a rozkrádání, kterému byl vystavěn loučeňský zámek.¹²⁰

Princ Luigi Torre Tasso se snažil v letech 1947/48 převzít zámek ve Mcelích a vrátit se zpět. Musel však vyvracet obvinění z kolaborace, což se mu povedlo. Když se již v roce 1948 chystal k trvalému návratu do vlasti s celou rodinou, zasáhly únorové události, které vše změnilo. Majetek převzal stát. Vybavení z tohoto zámku bylo také odvezeno. Část inventáře se má nacházet v interiérech zámku ve Veltrusích. Budova byla využívána k bytovým účelům až do přestavby na krajský sklad civilní obrany roku 1960. Je třeba zmínit, že Thurn-Taxisové měli hlavní sídlo na Loučeni, ale zámek v nedalekých Mcelích zvelebovali a využívali pro své potomky.¹²¹

Dnes je mcelský zámek v soukromých rukách manželů Inéz a Jamese Cusumano. Zchátralý objekt byl spolu s anglickým parkem obnoven a otevřel brány

¹¹⁷ ŘEHOUNEK, Jan. *Zanechali tady stopu osobnosti Regionu Taxis Bohemia*, s. 57.

¹¹⁸ DUDEK, František. *Mcely 1252–2002*, s. 64.

¹¹⁹ ŘEHOUNEK, Jan. *Zanechali tady stopu osobnosti Regionu Taxis Bohemia*, s. 57.

¹²⁰ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 104.

¹²¹ DUDEK, František. *Mcely 1252–2002*, s. 64–65.

veřejnosti v roce 2006. Slouží jako hotel k lázeňským a rekreačním účelům, na svatby, konference atd.¹²²

4. Druhá světová válka a její důsledky

4.1 Okupace

Roky 1939 až 1945 patřily v historii k nejdramatičtějším. Poznamenaly život několika generací. Vyžádaly si milióny lidských obětí. Drama českého a slovenského státu začalo na podzim 1938. V září 1938 byl zpečetěn osud naší republiky mnichovským verdiktem. Šest let německé okupace patřilo k nejtěžším obdobím českých dějin.¹²³

Blížící se hrozba druhé světové války přivedla do Loučeně 165 uprchlíků ze Sudet. Dne 15. března 1939 ve středu v 6 hodin ráno vtrhlo na československou hranici německé vojsko a obsadilo Čechy a Moravu. Tak je zaznamenáno v loučeňské kronice.¹²⁴ Společenský život se v té době velmi omezil. Odpor proti fašistům byl patrný už v době ubytování německého vojska ve školách a na malém zámku v zimě 1940/41. Loučeň byla obsazena Němci do června 1941. Ve škole byla omezena výuka českých dětí. V poslední zimě okupace bylo vyučování hodně redukováno pro nedostatek uhlí. Žáci vypracovávali zadané úkoly doma.¹²⁵

Většina českého národa pociťovala vůči okupantům nepřátelství a očekávala jejich brzkou válečnou porážku a osvobození. Někteří se podíleli na aktivním odboji a nebylo tomu jinak ani tady. Vznikaly ilegální odbojové skupiny. Docházelo k zatýkání lidí. Současně lid organizoval sbírky na podporu vězňů rodin.

V září roku 1943 se na Loučeň nastěhovala část německé školy Hitlerjugend z Poděbrad.¹²⁶ Bylo to v době, kdy bylo Německo bombardováno, a proto Němci přesunuli děti do Čech. Ubytování zde našlo 150–200 chlapců a děvčat. Zabrali oba hotely, malý zámek, vilu M. Klausové a Pinkasovu vilu. Nosili hnědé košile,

¹²² <http://www.chateaumcely.com/cs/>

¹²³ BĚLINA, P.; GRULICH, T.; HALADA, J. *Dějiny země Koruny české*, s. 201.

¹²⁴ SOA NYMBURK. Fond MNV *Kronika 1939–1958*, s. 1.

¹²⁵ SOA NYMBURK. Fond MNV *Kronika 1939–1958*, s. 5.

¹²⁶ MAREČEK, Zdeněk.; VÁŇA, Miloš. *Protifašistický odboj na Loučeňsku*, s. 19.

černé krátké kalhoty a bílé podkolenky. V zimě oblékali černé bundy a čepice. Holá kolena měli i v největších mrazech.¹²⁷

V srpnu roku 1944 přišli Němci a ubytovali se na zámku a v Pinkasově vile. Ve vlkavské oboře vznikl německý muniční sklad. Bylo tu uskladněno asi 120 vlaků různé munice. Skladiště vytvářelo několik chat a bunkrů roztroušených v lese. Zcela účelně využili úzkokolejnou dráhu, která spojovala cukrovar. Pracovalo tam mnoho našich občanů, včetně chorvatského vojska. V zimě roku 1944/1945 se Loučeň stala zastávkou pro německé uprchlíky z Vratislavi. Ubytování získali ve školách a sokolovně.¹²⁸ V posledních dnech války se vyhrtilo nepřátelství mezi zámkem a podzámčím. Velký podíl na tom měla tchyně zámeckého pána, která s českým lidem nesympatizovala.¹²⁹

4.2 Květnové události

Válka se chýlila ke konci. Sovětská armáda dorazila k východní hranici naší republiky. Lid nezůstával stranou. Hlavním cílem revoluční činnosti bylo zmocnit se muničních skladů. Těch bylo několik. Kromě Jíváku byly sklady ve Mcelích, Prodašicích a v seletickém polesí. Všechna skladiště byla pro německá vojska důležitá, protože zajišťovala zásobování.¹³⁰ Po vypuknutí pražského povstání se podařilo sklad na Jíváku 5. května 1945 obsadit.¹³¹ Zároveň bylo v plánu zablokovat vojenskou základnu v Milovicích. Odzbrojení Němci byli odvezeni na Loučeň do Pinkasovy vily a do malého zámku.¹³² Skladiště bylo předáno bez nejmenšího odporu.¹³³ Jeden ze zajatých Němců však utekl do Milovic a vše vyzradil. Němečtí velitelé se nechtěli vzdát, proto vyslali na Loučeň dva tanky.¹³⁴ Ani to nezvrátilo poslední boje. Posádka německých tanků byla na cestě do Loučeně odzbrojena a zajata. Tanky byly v noci odvezeny na Loučeň. Celkem bylo internováno kolem 400 obyvatel německé národnosti. Celou noc jezdila auta a povozy na Jívák pro

¹²⁷ HAVLÁT, Jiří. Orální zdroj.

¹²⁸ *Z historie a současnosti naší obce*, s. 4.

¹²⁹ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 46.

¹³⁰ *Z historie a současnosti naší obce*, s. 6.

¹³¹ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň – malá kronika*, s. 17.

¹³² MAREČEK, Zdeněk.; VÁŇA, Miloš. *Protifašistický odboj na Loučeňsku*, s. 30.

¹³³ *Z historie a současnosti naší obce*, s. 6.

¹³⁴ HAVLÁT, Jiří. Orální zdroj.

zbraně. V noci ze soboty na neděli 6. května si lidé z Jíváku rozebírali zbraně a připravovali se na střetnutí s fašisty.¹³⁵

4.3 Neděle 6. května 1945

Tato květnová neděle je v událostech obce nezapomenutelná. V Milovicích se Němci dozvěděli o obsazení skladu a zajetí posádek. Začali chystat pomstu, která vyústila v boj. Německým vojákům se podařilo opět dobít sklad. Zajali asi 30 lidí a postupovali směrem do obce.¹³⁶ Konec války v obci mohl znamenat ještě další velké ztráty na životech zdejších občanů. Revoluce mohla mít daleko větší počet obětí. Německá armáda po rychlém obsazení obce vyvedla všechny muže na náměstí. Tam s rukama nahoře čekali na střelbu z kulometů. Naštěstí se tak nestalo. Vše se událo za velmi silného deště.¹³⁷ Místo očekávané střelby odvezli několik rukojmích do Milovic s hrozbou, že budou zastřeleni. Zajatce věznili na Božím Daru poblíž zmíněných Milovic. Všichni byli až na jedinou oběť propuštěni.¹³⁸

V souvislosti s touto historikou se mezi pamětníky vyskytovaly dohady o intervenci baronky Henfeldové, tchyně zámeckého pána, u generála Rüdigerera v Milovicích.¹³⁹ Jiné prameny podezíraly Henfeldovou, že povolala z Milovic německé jednotky, aby potlačily ozbrojené povstání. Po deportaci na Boží Dar měla rozhodující vliv na jejich propuštění. Není zcela jasné z jakých pohnutek a důvodů. Pravděpodobně tu rozhodující vliv měla Rudá armáda postupující na Prahu.¹⁴⁰ Mezitím byl na malém zámku zastřelen František Škop, který v legionářské uniformě hlídal německé zajatce. Sedmý a osmý květen byl pro občany obce ve znamení velké nejistoty před pomstou Němců. Muniční sklad drželi Němci až do večera 8. května.¹⁴¹ Po této smutné epizodě následovala obrovská euforie. Útrapy definitivně ukončil příjezd sovětských vojáků 11. května 1945. Po tragicky smutném čtvrtku následoval radostný pátek. Je zapsán v srdci všech. Boje v tomto kraji skončily.¹⁴² Vojáci získali ubytování na zámku, malém zámku, v soukromí a

¹³⁵ MAREČEK, Zdeněk.; VÁŇA, Miloš. *Protifašistický odboj na Loučeňsku*, s. 31.

¹³⁶ *Z historie a současnosti naší obce*, s. 8. SOA NYMBURK *Kronika 1939–1958*, s. 16, 17.

¹³⁷ HAVLÁT, Jiří a SOA NYMBURK *Kronika 1939–1958*, s. 19.

¹³⁸ SOA NYMBURK Fond MNV Loučeň *Kronika 1939–1958.*, s. 19.

¹³⁹ MAREČEK, Zdeněk.; VÁŇA, Miloš. *Protifašistický odboj na Loučeňsku*, s. 48.

¹⁴⁰ ŘEHOUNEK, Jan. *Zanechali tady stopu osobnosti Regionu Taxis Bohemia*, s. 56–57.

¹⁴¹ SOA NYMBURK Fond MNV Loučeň *Kronika 1939–1958*, s. 20.

¹⁴² *Z historie a současnosti naší obce*, s. 8.

ve vile Pinkasově a Klausově. Bylo jich však tolik, že ubytování v obci nestačilo. Zabydleli se ve vlkavské oboře.¹⁴³ Nocovali v autech a stanech.

5. Zámek po roce 1945

5.1 Konfiskace

Konec války vnesl do obce mnoho změn. Po krušných válečných letech, kdy byly jakékoliv společenské akce zakázány, přineslo osvobození velkou změnu. Společenský život začal velmi záhy po květnové revoluci.¹⁴⁴ Pro zámeckou rodinu však rok 1945 znamenal odsun z obce. Protože se rodina Thurn Taxisů se za války přihlásila k německé státní příslušnosti, byla zajištěna a internována v hotelu U Ottomanských, poté odvezena do Nymburka. Veškerý majetek byl podle Benešových dekretů zkonfiskován.¹⁴⁵ V těchto dnech se zámek neubráníl velkému rabování, na kterém měli podíl nejen sovětsí vojáci, ale i místní občané.¹⁴⁶ Došlo k velkému poničení a rozkradení inventáře a cenných sbírek.¹⁴⁷ Při domovních prohlídkách se našlo mnoho odcizených předmětů ze zámku. Teprve 15. května 1945 se podařilo zajistit zámek. Jmenován byl nucený správce František Fencel.¹⁴⁸

Téhož dne, 15. května, přinesl komorník ze zámku, pan Bauer, na národní výbor koženou brašnu se šperky, kterou si u něj nechala paní Taxisová. Předměty byly uloženy do trezoru.¹⁴⁹

Místní národní výbor v Loučeni dne 17. května 1945 vyzýval okolní obce k odevzdání rozkradených předmětů z loučeňského zámku.¹⁵⁰

Městský národní výbor se snažil zajistit bezpečnost v zámku a některé dochované předměty ochránit uzavřením některých místností. Bohužel, vojáci však tato opatření nerespektovali a obývali téměř celý zámek. Výjimkou byla knihovna,

¹⁴³ MAREČEK, Zdeněk.; VÁŇA, Miloš. *Protifašistický odboj na Loučeňsku*, s. 50.

¹⁴⁴ HAVLÁT, Jiří. Orální zdroj.

¹⁴⁵ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 47.

¹⁴⁶ SOA NYMBURK Fond MNV Loučeň *Kronika 1939–1958.*, s. 28. Dudek, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 47.

¹⁴⁷ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 47.

¹⁴⁸ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 45.

¹⁴⁹ MAREČEK, Zdeněk.; VÁŇA, Miloš. *Protifašistický odboj na Loučeňsku*, s. 51–52.

¹⁵⁰ MAREČEK, Zdeněk. VÁŇA, Miloš. *Protifašistický odboj na Loučeňsku* s. 52.

kam se podařilo správci ukrýt cenné předměty.¹⁵¹ Nutno zmínit, že stopy na zámku i parku tu zanechala sovětská a československá armáda, která tu dočasně sídlila. V parku armáda postavila dřevěné ubytovny s betonovými základy pro vojáky. Ruská posádka zde pobývala do srpna 1945.¹⁵² Během krátkého období se započalo s opravou malého zámku, bývalých kanceláří a bytů lesního panstva. Práce proběhly tak rychle, že ještě koncem roku 1945 byla opravená budova otevřena pro účely školního vyučování.¹⁵³

Jak vypadal zámek krátce po osvobození, dokládá zápis muzejního komisaře Dr. Otakara Štěpánka, který ve dnech 12. – 13. září 1945 provedl úřední zajištění stavu sbírek.

*„S výjimkou knihovny není v celé jednopatrové budově jediná místnost, která by nebyla zničena. Jmenovitě koberce, exotické národopisné předměty, historický nábytek a vzácný porcelán vzaly za své a pokud nejsou odcizeny, jsou na místě ve stavu desolátním. Mnohé místnosti v zámku jsou až do stropu přeplněny troskami historického nábytku, jiné pokoje obsahují nábytek rozštípaný úmyslně sekerou, po případě jinak poškozený. Obrazy na schodišti jsou probodány, také starý obrovský koberec v salonu je rozřezán. Park se vzácnými stromy a skleníky je silně poškozen vichřicí i obyvatelstvem, které má do něho volný přístup.“*¹⁵⁴

V zámku však i přes řádění občanů i vojáků stále zůstalo mnoho sbírek a nepoškozených předmětů, které mohly být následně použity k obnově interiérů. To se však nestalo a následovalo odvážení všeho zbylého.¹⁵⁵ Došlo k přebírání zbylých předmětů a k uložení do různých sbírek a depozitářů.¹⁵⁶ Mezi prvními, kteří ze zámku odvezli obrazy, plastiky, nábytek, příbory byl dne 30. května 1945 Úřad předsednictva vlády. Celkem bylo do Strakovy akademie odvezeno 279 věcí. Historické zbraně, trofeje a africké sbírky byly dopraveny do Národního a Náprstkova muzea v Praze. Dalších 40 předmětů putovalo do zámku v Mělníku, do

¹⁵¹ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 45.

¹⁵² SOA NYMBURK Fond MNV *Kronika 1959–1978*, s. 370.

¹⁵³ *Z historie a současnosti naší obce*, s. 16.

¹⁵⁴ Cit. dle: MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 45.

¹⁵⁵ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 45.

¹⁵⁶ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 47.

zámku Veltrusy a na Kačínu. Sbírký tam byly uloženy v depozitářích.¹⁵⁷ Ministerstvo kultury si nábytkem vybavilo kancelář.¹⁵⁸

Budova malého zámku sloužila do 5. května 1945 jako ubytovna německých dětí. Po jejich odchodu se zde nacházelo pouze zařízení pro ubytování, tj. železné postele. Ložní prádlo zmizelo díky místním občanům.¹⁵⁹

Dokonce ještě na podzim roku 1947 jsou záznamy o tom, že se na zámku v Loučeni nacházel nábytek, jenž byl zapůjčen vojenskému útvaru, který tu dočasně sídlil. Po odstěhování vojska ze zámku vznikly oprávněné obavy o zámek. Objekt situovaný v rozlehlém zámeckém parku u lesa, sváděl k dalšímu rabování a ničení. Loučeňský správce zámku se s obavami obracel na Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství v Praze, aby situaci ohledně zámku urychleně řešili. Na zámku bylo ještě tou dobou v knihovně na 20 000 svazků knih a mnoho obrazů, které by měly být zabezpečeny. Zároveň se objevil i dobrý zájemce o zámek, evangelická obec, která chtěla zámek koupit jako rekreační středisko pro pražské děti. Zároveň se v návrhu upozorňovalo, aby se s koupí neotálelo, protože si zámek v budoucnu vyžádá velkých investic. Ve špatném stavu se nacházel vodovod a střecha. Též bylo nutné provést revizi elektroinstalace. Další náklady by obec nemohla uhradit a žádala o rychlé řešení a pomoc.¹⁶⁰

Jak naléhavá byla situace, dokládá dopis, který byl doručen Národnímu pozemkovému fondu 10. prosince 1947. Zámecká knihovna byla vykradena. Bylo zcizeno mnoho knih, které nebyly nikdy nalezeny. Tato skutečnost znamenala další upozornění na nedostatečné zabezpečení zámku a zároveň byla důvodem žádosti o odstěhování knihovny.¹⁶¹

Následně doložená zpráva ze dne 30. ledna 1948, kterou vypracoval František Kulhánek, konzervátor ministerstva školství a osvěty pro státní památkovou péči v nymburském okrese, vypovídala ještě o nevyřešené situaci na

¹⁵⁷ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 45.

¹⁵⁸ SOA NYMBURK Fond MNV *Kronika 1959–1978*.

¹⁵⁹ NAČR PRAHA Fond SPS – d, karton 140.

¹⁶⁰ NAČR Fond SPS karton 322.

¹⁶¹ NAČR Fond SPS karton 322, signatura 30 Loučeň.

zámku. Zámek popisuje bez vybavení, až na zčásti zachovalou knihovnu a obrazový materiál.¹⁶²

Je až s podivem, jak dlouho trvalo úplné vyklizení a zabezpečení zámku. Ještě o rok později, dne 6. února 1949 se v budově zámku nalézala knihovna. To dokazuje dopis od bývalého správce zámku, pana Humla, který naléhal na odvoz knih z knihovny, od které měl nadále klíče, ač byl zámecký areál předán novému vlastníkovi.¹⁶³

Přes naléhavé prosby z Loučeň se situace kolem knihovny začala řešit až na jaře roku 1949. Odvoz knižních konfiskátů proběhl na zámku Loučeň a Mcely. Na obě místa přijel nákladní vůz, který odvezl knihy a skříně na zámek v Liblicích, do Náprstkova muzea v Praze a kanceláři Národní komise v Praze. Celý odvoz trval dva dny. Bohužel část zámeckých knih skončila ve sběru.¹⁶⁴

Podle spisu č. 6748/48 bylo vnitřní zařízení zámku vytříděno dne 29. října 1948. Téhož dne byly věci určené pro sběrnu dovezeny na zámek Veltrusy. Celkem sem bylo svezeno 375 předmětů, částečně s doklady. Předměty vytříděné Národní kulturní komisí v Praze podle zákona č. 137/46 Sb. jako národní kulturní majetek z mobilního inventáře loučeňského zámku byly svěřeny jako státní deposit do správy těmto ústavům: Náprstkovo muzeum v Praze, Technické muzeum v Praze, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, Geografický ústav Karlovy univerzity, Národní muzeum – divadelní oddělení, Zemědělské muzeum v Praze a Hipologické muzeum ve Slatiňanech. Jednalo se především o odborné publikace, mapy, kolorované mědirytiny, litografie, oleje na plátně, jezdecké výjevy a fotografie.¹⁶⁵

5.2 Ministerstvo dopravy – Hasalův fond

Loučeňská kronika se zmiňuje, že v roce 1949 získaly zámek s parkem Československé státní dráhy. Objekt sloužil Hasalovu fondu, který měl sociální charakter.¹⁶⁶ Ministerstvo zemědělství přidělilo podle §7, odst. 4 dekretu č. 12/45 Sb. do správy a užívání ministerstvu dopravy – Hasalova fondu sociální péče ČSD

¹⁶² NAČR Fond SPS karton 322.

¹⁶³ NAČR Fond SPS karton 322, fond SPS – d, karton 140.

¹⁶⁴ NAČR Fond SPS karton 333, karton 140. Fond SPS karton 322.

¹⁶⁵ NAČR Fond SPS karton 322.

¹⁶⁶ SOA NYMBURK Fond MNV *Kronika 1939–1958*, s. 41.

zámeckou budovu a nemovitosti o celkovém výměru 15 2379 ha za těchto podmínek: budovu i park bude udržovat v dobrém stavu pod dohledem památkového úřadu v Praze, vnitřní zařízení ponechá v původním stavu, vnitřní i vnější adaptace bude provádět po schválení státním památkovým úřadem, část parku bude k dispozici obci na různé slavnosti, též bude povoleno k sáňkování.¹⁶⁷ Bývalé šlechtické sídlo se otevřelo pro zaměstnance železnic k trávení volného času. Zámek totiž sloužil k rekreaci železničních pracovníků.¹⁶⁸ Městský národní výbor neměl námitek, dal souhlas s tím, že i nadále bude obec mít možnost využívat park na slavnosti a kulturní akce. Nakonec sešlo i z původního plánu předsedy MNV Mareše, aby zámek zůstal obci jako kulturní a rekreační středisko.¹⁶⁹ Jak se později ukázalo, bylo by toto předsevzetí nesplnitelné. Práce na adaptaci zámku si vyžádaly velké náklady, které by obec nemohla zajistit. Desítky řemeslníků, zaměstnanců dílen ČSD odpracovali mnoho brigádnických hodin za účelem nového využití.¹⁷⁰ Už v padesátých letech dvacátého století byla zde umístěna část Ústřední dělnické školy ČSD a do roku 1959 zde bylo Výcvikové středisko ČSD pro výpravčí. To organizovalo různé kurzy pro profese železniční dopravy. Ubytovací kapacita dosahovala kolem stovky osob.

V letech 1959–1960 se stal zámek sídlem Odborného učiliště železničního soustředěného na výchovu kvalifikovaných pracovníků provozních funkcí.¹⁷¹ Park se stal vhodným místem pro pionýrské tábory.¹⁷² V roce 1962 byl zámek soudně zapsán darovací smlouvou do vlastnictví ČSD. Stejnou smlouvou byl bezplatně převeden kostel kapitulní konzistoři v Litoměřicích a KNV v Praze převzal péči o údržbu.¹⁷³

Když rekreační péči o pracovníky ČSD převzal Odborový svaz zaměstnanců železnic, zůstal zámek v majetku železniční správy. Nejprve Ústecké dráhy a po reorganizaci v roce 1963 přešel do majetku Severozápadní dráhy v Praze.¹⁷⁴

¹⁶⁷ NAČR Fond SPS karton 322.

¹⁶⁸ ÚDI.

¹⁶⁹ SOA NYMBURK Fond MNV *Kronika 1939–1958*, s. 42.

¹⁷⁰ SOA NYMBURK Fond MNV *Kronika 1939–1958*, s. 43.

¹⁷¹ ÚDI.

¹⁷² MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 121.

¹⁷³ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 58.

¹⁷⁴ SOA NYMBURK Fond MNV *Kronika 1959–1978*, s. 370.

5.3 Ústřední dopravní institut

Ústřední dopravní institut zahájil v roce 1968 svá prvá soustředění. Založil zde svoje učební středisko (ÚDI). I když zde fungovalo výukové středisko ÚDI, ještě několik let sem dojížděli na noc učnové ze Železničního učiliště v Nymburce.¹⁷⁵

V tomto období nastala lepší doba pro zámek a park. Zámek byl za velkého nákladu opraven a park obnoven.¹⁷⁶ Záslužnou práci na obnově parku odvedli díky ÚDI zaměstnanci komunálního podniku Lesy, sady a zahradnictví Chrudim. Některé stromy se musely vykácet, upravené části se znovu zatravnily, cesty vysypaly pískem. Park se osadil novými keři a stromy.¹⁷⁷

Ani na interiéry loučeňského zámku se nezapomnělo. Od poloviny roku 1968 prošly řadou úprav. Ústřední dopravní institut se snažil vytvořit vhodné místo ke studiu a vzdělání. Vznikla obytná část s kapacitou pro 42 osob s učební moderní technikou.¹⁷⁸ V interiéru zámku se nacházely tři moderně vybavené posluchárny se sluchátky a audiovizuálními pomůckami.¹⁷⁹ Pro oddechový čas se využíval zámecký park, sportovní hřiště a samozřejmě nádherné okolí s rybníky a lesy.¹⁸⁰ O blaho posluchačů se staralo asi 20 místních zaměstnanců.¹⁸¹ Jednou z nich je i paní Božena Volfová z Loučeně, která na zámku v letech 1960–1986 pracovala jako referentka a účetní. Pro mou práci mi poskytla nejen informace, ale i brožuru, kterou vydal Ústřední dopravní institut a čerpám z něj potřebné informace. Kromě zaměstnanců zámku vypomáhalo s pracemi v parku mnoho zdejších lidí. Uskutečňovaly se zde rekreační pobyty dětí drážních zaměstnanců i mládeže z Francie.¹⁸²

Ústřední dopravní institut nabízel základní druhy studia: Studium vedoucích pracovníků, které bylo třísemestrové pro vyšší pracovníky rezortu. Dalším oborem bylo čtyřsemestrové Studium kádrových rezerv zaměřené na přípravu všech oborů

¹⁷⁵ SOA NYMBURK Fond MNV *Kronika 1959–1978*, s. 370.

¹⁷⁶ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 122.

¹⁷⁷ SOA NYMBURK Fond MNV *Kronika 1959–1978*, s. 447.

¹⁷⁸ ÚDI.

¹⁷⁹ SOA NYMBURK. Fond MNV *Kronika 1959–1978*, s. 369.

¹⁸⁰ ÚDI.

¹⁸¹ SOA NYMBURK. Fond MNV *Kronika 1959–1978*, s. 369.

¹⁸² SOA NYMBURK. Fond MNV *Kronika 1959–1978*, s. 369.

v oblasti dopravy pro řídicí činnost. Čtyřsemestrové studium zahrnovalo i intenzivní jazykovou výuku. Každé z těchto soustředění mělo během týdne asi 30 přednášek, seminářů a cvičení.

Zřízeny byly i vícesemestrové kurzy pro personalisty a vedoucí pracovníky dopravního školství. Příkladem krátkodobých kurzů byl postgraduální kurz pro železniční lékaře, pro střední zdravotnické pracovníky železnice a pro komerční pracovníky.

V roce 1969 se zahájila výuka světových jazyků s využitím moderní didaktické techniky. Výuka jazyků probíhala současně s víceletým učebním programem, ale měla i formy intenzivních kurzů. V brožurě se neuvádí, jaké jazyky byly vyučovány.¹⁸³

V následujících letech je v zámku nadále školicí středisko ÚDI. Za tu dobu se tu vystřídalo kolem stovky zaměstnanců dopravy z celé republiky, pro místní občany byla zajištěna práce. V roce 1972 se z bývalého palmového skleníku za zámek vybuodovala kotelna pro zámek, vše s pomocí místního JZD.¹⁸⁴ V roce 1975 byl opraven most mezi parkem a zámek přes údolí. Tato nákladná oprava si vyžádala kolem 100 000 Kčs a nápomocni byli vojenští ženisté. V kronice nalezneme zmínku, že úpravy na zámku si od roku 1945 do roku 1975 vyžádaly milionových investic.¹⁸⁵ Dne 3. března 1979 byl vydán zákaz využívat malého zámku jako školní budovu, údajně pro havarijný stav (v současné době budova slouží jako přepychový hotel). Pro školu se začaly hledat jiné prostory a následovalo dojíždění starších dětí do okolních škol. Žáci zprvu dojížděli do Nymburka, později byla postavena škola nová.¹⁸⁶ V zámku probíhaly i nadále další opravy. V roce 1980 jsou dokončeny úpravy zámeckého parku. O to se postarali zaměstnanci z Chrudimi – sady, parky a lesy. V roce 1988 se dokončily opravy a malby fasád. Opravou prošel i kostel. Jižní terasa musela být zpevněna betonovými injekcemi. Práce pokračovaly ve stavebních úpravách sklepů na západní straně budovy. Došlo k odkrytí původních stropů sklepení a postavení nových stropů.¹⁸⁷

¹⁸³ ÚDI.

¹⁸⁴ SOA NYMBURK Fond MNV *Kronika 1959–1978*, s. 273.

¹⁸⁵ SOA NYMBURK Fond MNV *Kronika 1959–1978*, s. 273.

¹⁸⁶ MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*, s. 49.

¹⁸⁷ OÚ LOUČEŇ *Kronika 1979–1995*, s. 279.

V květnu 1989 došlo k dohodě mezi ÚDI a MNV o převodu za úplatu objektu bývalé základní školy za cenu odhadní 232 184 Kčs hospodářskou smlouvou a objekt bývalé školní jídelny za 62 816 Kčs. Přílehlé pozemky se převedly bezúplatně. Ústřední dopravní institut se snažil o rozšíření ubytovací kapacity o 60 nových lůžek. Práce měly být dokončeny v roce 1991. V plánu byla i výstavba rehabilitačního střediska, plaveckého bazénu a hřiště a to pro možné využití obce. Ředitel dopravního institutu nabídl obci spolupráci ve formě využívání deseti počítačů dětmi.¹⁸⁸ Malý zámek (úřednický dům) sloužil od roku 1945 do roku 1979 jako základní škola. Na hotel byl přebudován během let 1990/92.

6. Zámek po roce 1989

Po roce 1989 proběhly na zámku opravy a rekonstrukce, začalo se s opravou střechy, upravily se sklepní prostory. V průběhu roku zde byly kurzy, zaměřené hlavně na cizí jazyky a práci na počítači. Ty navštívilo průměrně kolem 50 posluchačů. V době prázdnin využily zámek francouzské děti v rámci výměnné akce. V zámeckém parku se koncem roku 1990 začala stavět čistička odpadních vod.¹⁸⁹

V roce 1992 Ústřední dopravní institut zaznamenal menší využívání zámku oproti předchozímu období. V malém zámku byla otevřena ubytovna s hotelovým vybavením. Celkem ubytování zahrnovalo 67 lůžek, z toho tři apartmá v ceně 480 Kčs za noc. Dále pokoje druhé kategorie za cenu 190 Kčs za noc. Stravování zabezpečovala jídelna v zámku. V roce 1992 byla ve sklepních prostorách zámku zpřístupněna vinárna. Areál je od poloviny roku 1992 využíván k různým zahraničním kurzům a konferencím ministerstva dopravy.¹⁹⁰ Zámek i s přílehlými budovami dostala do vlastnictví společnost PANAUGIA Praha.

¹⁸⁸ OÚ LOUČENĚ *Kronika 1979–1995*, s. 279.

¹⁸⁹ OÚ LOUČENĚ *Kronika 1979–1995*, s. 320.

¹⁹⁰ OÚ LOUČENĚ *Kronika 1979–1995*, s. 441–442.

6.1 První pokusy privatizace zámku

V srpnu roku 1992 se Obecní úřad v Loučeni obrátil na ministerstvo dopravy s žádostí o privatizaci, respektive o bezúplatný převod na obec. Podle zákona č.92/1991 podléhal zámek privatizaci. V lednu roku 1993 dostal úřad odpověď. Nebyla však od ministerstva dopravy, ale od Nadace pro podporu české kultury a vzdělanosti Panaugia. Areál zámku nadace zakoupila od ÚDI za 18 886 811 Kč. Objekt zámku ihned pronajala zpět ÚDI za roční nájemné 8 milionů korun. Tato zpráva vyvolala velkou nevoli a znepokojení. Určitě k tomu přispěl i článek, který byl publikován v Nymburském týdeníku dne 8. dubna 1993 v tomto znění: „Koupil za devatenáct, pronajal za osm milionů.“ Jednalo se o zámek, kulturní památku České republiky druhé kategorie, včetně malého zámku a parku. Vždyť pouze přestavba malého zámku stála neuvěřitelných 20 milionů korun. S postupem Ústředního dopravního institutu nesouhlasil ani Okresní úřad v Nymburce, který situaci předal okresní prokuratuře k prověření, zda postup nenaplnuje znaky trestného činu.¹⁹¹

Celá tato záležitost byla řešena soudně. ÚDI nadále využívala prostory zámku, více pro školicí a rekreační účely. O školení rezortu dopravy už opadl zájem. Uvažovalo se o likvidaci ÚDI. Tím se však zesílila obava o budoucnost zámku. Poloha zámku přímo vybízela k rekreačnímu a odpočinkovému využití. Obecní zastupitelstvo požádalo o bezplatný převod zámku do vlastnictví obce. Podle ministerstva dopravy by to bylo možné, za předpokladu smluvně zajistit možnost částečného využívání ke školením. Obec by mohla zámek pronajmout na komerční využití. Dalším krokem by byla úprava interiérů a rekonstrukce pokojů a dobudování částí areálu.

Soud, který byl několikrát odložen, rozhodl o neplatnosti uzavření smlouvy mezi nadací Panaugia a ÚDI. Soud uznal kupní smlouvu o prodeji zámku, parku a hotelu za neplatnou. Panaugia tak musela vše vrátit ministerstvu dopravy. Celý areál zámku zůstal i nadále v péči Ústředního dopravního institutu.¹⁹² V majetku ministerstva setrval do konce roku 1995. Dál se pak rozhodne, zda si objekt ponechá ministerstvo jako účelové zařízení, či bude zprivatizován. To se jevilo jako

¹⁹¹ OÚ LOUČEŇ *Kronika 1979–1995*, s. 475–6.

¹⁹² OÚ LOUČEŇ *Kronika 1979–1995*, s. 474.

pravděpodobnější. Po roční přestávce, kdy probíhal soudní spor, se zámek i nadále využíval ke školením, rekreaci a kulturním účelům. V letním období sloužil zámek účastníkům semináře, který organizovala Unie křesťanských pedagogů České republiky v Praze. Prázdniny tu strávily děti z Anglie, Ruska a Německa.¹⁹³

Dočasné ubytování našel od května 1994 na zámku Dětský domov z Nymburka. Počítalo se s obýváním prostor do června roku 1995, než bude budova domova v Nymburce opravena. Děti tu však setrvaly až do prosince 1996. Zámecká budova se začala více využívat ke kulturním akcím v obci. Jednou z nich bylo otevření stálé výstavy se zaměřením na historii obce a zámku.¹⁹⁴

V květnu roku 1995 bylo rozhodnuto o dalším osudu zámku. O privatizaci zámku se rozhodlo vládním usnesením. Byl privatizován za 18, 5 milionů Kč. O zámek a přilehlé budovy projevil zájem asi deset zájemců. Mezi nimi byla i dosavadní vedoucí učebního střediska paní Libuše Rozlivková. Ta jako jediná seznámila občany na schůzi se svým privatizačním záměrem.¹⁹⁵ Paní Rozlivková mi pro práci poskytla cenné informace a zároveň zapůjčila fotografie a obrázky. Na zámku působila jako vedoucí školicího střediska a zároveň jako manažerka. Díky její organizační schopnosti a neskutečnému pracovnímu nasazení a zájmu povznesla loučeňský zámek. Právě v době její funkce se začal využívat zámek k jiným účelům než školicím. Zámek spravovala v letech 1992–1997. Starala se o dvacet zaměstnanců zámku, např. kuchaře, zahradníka, údržbáře. Ti zajišťovali chod zámku. Zároveň nabízela příjemné prostředí i firmám ke školení. Toho využila Škoda Mladá Boleslav a další. Tou dobou pořádala na zámku plesy a koncerty. Moc hezky vzpomíná na spolupráci s panem farářem, který pořádal v kostele mše a prohlídky. Navázala spolupráci s cestovní kanceláří z Mladé Boleslavi a s MT Tour Vlkava. Cestovní agentura jim zajišťovala klientelu především z Německa. Zavítalo sem mnoho politicky činných osobností. Využívali prostory pro školení a mítinky. Období prázdnin patřil především dětem. Jezdily sem na tábory. Zámek v té době ožil společenským děním a bylo nutné zkvalitnit služby. Zavedla se recepční služba, fungovala vinárna, nabízelo se grilování a ochutnávky vín. Ve své práci hodlala

¹⁹³ OÚ LOUČEŇ *Kronika 1979–1995*, s. 517.

¹⁹⁴ OÚ LOUČEŇ *Kronika 1979–1995*, s. 504–505.

¹⁹⁵ OÚ LOUČEŇ *Kronika 1979–1995*, s. 505.

podobným způsobem pokračovat. Komerčně využít prostorů zámku a parku. Brzy od svého návrhu z ekonomického hlediska ustoupila.¹⁹⁶

Zájem projevila i samotná obec, která chtěla bezplatný převod a měla vlastní plány na využití této památky. V budově zámku a v hotelu obec plánovala umístit informační, vzdělávací a kvalifikační centrum nazvané Škola evropských studií. Tento projekt vypracovalo Centrum pro demokracii a svobodné podnikání a navazovalo na plány rozvoje obce. Částečně spolupracovalo s aktivitou Občanského sdružení Perla, které chtělo zčásti využívat zámek jako rehabilitační hipocentrum pro pohybově postiženou mládež. Zmíněné Centrum pro demokracii a svobodné podnikání byla nadace, která se zabývala podporou vzdělání organizováním školení a výzkumem v oblasti demokratických institucích a tržního hospodářství. Vznik je datován dříve, ale od 1. 6. 1992 je uvedena jako soukromá, nepolitická, nezisková česká nadace. Je zaměřená na mezinárodní spolupráci a pomoc občanům České republiky. Centrum má mezinárodní poradní sbor, mezi nimi je i paní Dagmar Havlová z Nadace Občanského hnutí Praha.

Centrum si získalo podporu ze strany obecního zastupitelstva. Došlo k dohodě, že bude učiněn pokus o získání zámku převodem do vlastnictví Obecního úřadu v Loučeni a ten objekt dlouhodobě pronajme Centru. Uvedené centrum totiž nesmí podnikat, nemůže ani objekt koupit, může však finančně přispět. Centrum představilo návrh a seznámilo s ním na schůzi občany. Ve svém návrhu byl zřejmý plán využití zámku jako studijního ústavu zejména pro postgraduální studium cílené na vzdělávání pracovníků veřejné správy, podnikatelů v rámci Unie, studium jazyků, filosofie, ekonomie a dalších oborů. Počítalo se i s krátkodobými kurzy a s celkovou kapacitou pro 50–100 studentů. Zmíněné Centrum počítalo s rekonstrukcí objektu v hodnotě 20–50 milionů Kč. Centrum se zavázalo vypracováním privatizačního projektu, který mělo předložit Ministerstvu dopravy. Zahájení provozu bylo stanoveno v rozmezí let 1997 a 1998. Do této doby je nutností, aby zámek obec využívala tak, aby si zámek na sebe vydělal.¹⁹⁷

Následný rok 1996 přinesl několik zajímavých událostí. Dne 17. února 1996 se zámek zaplnil účastníky reprezentačního zámeckého plesu. Na ples zavítali

¹⁹⁶ ROZLIVKOVÁ, L. Orální zdroj.

¹⁹⁷ OÚ LOUČENÍ *Kronika 1979–1995*, s. 549–551.

Czernínové z Dymokur, hraběnka Kinská z Chlumce nad Cidlinou, kníže Hohenlohe z Poděbrad a další hosté v podání divadelních ochotníků. Hrál se a tančilo za hudby J. Strausse. Zavzpomínalo se na časy, kdy tu bývalo veselo. Na jaře roku 1996 se zrušila sklepní vinárna. Na zámku pokračovala školení různých oborů a směrů. Využívali ho pracovníci podniku Škoda Mladá Boleslav, Kaučuk Kralupy, IPB a další.¹⁹⁸ Zámku se dotkly nešetřné úpravy zámku v době přebudování na učební středisko. Místnosti se upravily díky odhlučnění, nechyběl plast a umakart. V 90. letech bylo dříve špičkové zařízení učeben zastaralé, bylo nutno udělat několik změn a nabízet zámek pro jiné účely.¹⁹⁹

Na loučeňském zámku byl 9. června 1996 o půlnoci ohlášen požár. Požár se pokoušeli do příjezdu hasičů zlikvidovat zaměstnanci zámku, avšak vzhledem k rozsahu ruční přístroje nestačily. Ohniskem požáru byla místnost ve druhém nadzemním podlaží s jedinou přístupovou cestou po dřevěném schodišti do půdních prostor zámku. Děti z Dětského domova, které tu dočasně pobývaly, byly evakuovány. Musely být přivolány další hasičské sbory, včetně výškové techniky. Podařilo se uhasit místo vzniku ohně, místnost sloužící jako vychovatelna. Škoda byla vyčíslena na 314 000 Kč. Příčinu požáru se nepodařilo zjistit. Chybělo však málo a zámek mohl být celý v plamenech. V době prázdnin zde byla noclehárna pro zaměstnance různých firem pracujících v okolí. Jako možnost rekreačního pobytu jej využily děti z Roudnice n. Labem. Během měsíce září tu zasedala tu výkonná rada ODS. Účastnil se jí Václav Klaus, ministři Kočárník, Vodička, Říman, Stráský a další. Předmětem jednání byla situace v bankovníctví.²⁰⁰ Na budově zámku byla provedena oprava střechy za 100 000 Kč a výměna vodovodního rozvodu v celém zámku. Zbudovaly se nové koupelny a WC.²⁰¹

Do června roku 1997 bylo v zámku školicí středisko, protože se zámecký areál nepovedlo od roku 1995 prodat. Po celé dva roky se v privatizaci zámku nic neudálo. V roce 1997 byla rozhodnutím vlády ČR soutěž zrušena a došlo k vyhlášení nové. Tentokrát formou veřejné dražby. Rozhodnutím Ústředního dopravního institutu v Praze byl provoz zámku a hotelu v srpnu 1997 zastaven. Zaměstnanci dostali k 30. červnu 1997 výpověď. Důvodem bylo nerovnoměrné

¹⁹⁸ OÚ LOUČEŇ *Kronika 1996–2000*.

¹⁹⁹ ROZLIVKOVÁ, L. Orální zdroj.

²⁰⁰ OÚ LOUČEŇ *Kronika 1996–2000*.

²⁰¹ OÚ LOUČEŇ *Kronika 1996–2000*.

vytížení zámku. Zámek a hotel byl využíván jen příležitostně. Objekt se nepodařilo více obsadit ani ve spolupráci s cestovními kanceláři. Ztráty tu jednoznačně přerostly nad ziskem a objekt se potýkal s ekonomickými problémy. Největší zátěží zámku byl otop lehkým topným olejem a v budově hotelu vytápění elektrickými akumulacími kamny.²⁰² Proběhla tři kola privatizace a ve třetím kole uspěla s.r.o. Publisching Imperium Praha se sídlem v Maltské republice. Před zaplacením se firma objektu vzdala a hledal se jiný kupec.²⁰³ Fond národního majetku České republiky vyhlásil v létě veřejnou obchodní soutěž na prodej areálu učebního střediska Loučeň v hodnotě 26 345 000 Kč s vyhlášovacím minimální cenou 28 mil. Kč. Vítězem bude ten, kdo dá nejvíc. Je jasné, že tímto se obec dostala mimo hru. Uzávěrka soutěže byla v lednu 1999. Do soutěže se však nikdo nepřihlásil a ani o ni neprojevil zájem. Ovlivnily to dané skutečnosti, které byly vázané k zámeckému areálu. Jednalo se o umožnění přístupu veřejnosti do kostela, který se nachází v zámeckém parku a do části objektu, která je určená k branné pohotovosti státu v plnění civilní obrany.²⁰⁴

6.2 Nový majitel zámku

Rok 2000 se stává významným mezníkem v historii loučeňského zámku. Od tohoto roku je majetkem akciové společnosti Loučeň.²⁰⁵ Zámek vstupuje do třetí fáze historického vývoje. První období zámku začalo výstavbou zámku v roce 1704 a skončilo roku 1945. Druhou etapu poznamenalo budování socialismu. Šťastná poslední vývojová etapa vrátila zámek návštěvníkům památek.²⁰⁶ Záměrem společnosti bylo navrácení zámku částečně do původního stavu a zprovoznění celého areálu. Plánovalo se vytvořit prostory pro večírky, slavnosti, svatby. Počítalo se s využitím přírodního prostředí zámeckého parku.

²⁰² OÚ LOUČEŇ *Kronika 1996–2000*.

²⁰³ MAREČEK, Zdeněk. *Na loučeňské poště*, s. 55.

²⁰⁴ OÚ LOUČEŇ *Kronika 1996–2000*, s. 32.

²⁰⁵ DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*, s. 47.

²⁰⁶ MAREČEK, Zdeněk. *Na loučeňské poště v zámku a podzámčí*, s. 55.

6.3 Současné dění na zámku

Dne 7. července roku 2007 zámek otevřel brány široké veřejnosti. Na obnovu památky přispěly finanční prostředky z fondu SROP Evropské unie. Projekt zhruba za 140 milionů korun.²⁰⁷

Zámek se odlišuje od ostatních českých zámků souborem 11 labyrintů a bludišť v zámeckém parku. Otevřen je veřejnosti celoročně, neopomíjí noční prohlídky, trasy pro děti a celoroční slavnosti. Prohlídky se dějí netradičně, průvodce je oděn v dobovém kostýmu. Na zdejším zámku vsadili na rodiny s dětmi a možná proto sem v průběhu roku zavítá mnoho návštěvníků.

Velkou pozornost si zcela právem zaslouží zámecký park s labyrinty a bludišti. Jedná se o naprostý unikát. Autorem projektů bludišť a labyrintů je Adrian Fisher z Velké Británie. Labyrinty jsou zhotoveny z kamenů, provazů, dřevěných palisád a dalších přírodních materiálů. Nechybí světelný labyrint.

Expozice v prvním patře zámku je věnována životu šlechty v první polovině 20. století. Soustřeďuje se hlavně na prince Alexandra z Thurn-Taxisu, o kterém se zmiňovala na začátku mé práce. My již víme, že byl velkým cestovatelem a dovezl z cest mnoho exponátů. Vášnivý vztah měl k dostihům. O tom všem, vypovídají interiéry zámku.²⁰⁸ Následující prohlídka zámku nám popíše život na zámku za Alexandra Thurn-Taxisa. Víme, že mobiliář byl ze zámku v roce 1945 odvezen, ale nový majitel zámku se pokusil vrátit zámek do původní podoby. Úkol to nebyl jednoduchý. Pokoje se zrenovovaly na základě dochovaných fotografií a seznamů vybavení pokojů.²⁰⁹

Po celou dobu nás bude doprovázet Ota Bouda, komorník Jeho Jasnosti, Alexandra knížete Thurn-Taxisa. Ocitneme se na přelomu 19. a 20. století. Podíváme se do doby, kdy zámek obývali Thurn-Taxisové.

Vstupujeme do schodišťové haly. Na zdi visí malba, na které je italský zámek Duino. Kněžna Marie se tam narodila a strávila dětství. Erby v oválných rámech nad schodištěm patří příbuzensky spřízněným rodům. Nechybí ani

²⁰⁷ LÉBLOVÁ, Z. *Zámek je jedno velké staveniště*. Nymburský deník, s. 9.

²⁰⁸ ŽMOLÍK, Václav. *Po Česku*, s. 120–123.

²⁰⁹ ŽMOLÍK, Václav. *Po Česku*, s. 120–123.

thurn-taxisovský erb. Zvíře uprostřed znaku je jezevec. Do erbu Taxisů se dostal odkazem na horu Monte Tasso (Velký Jezevec v překladu) tyčící se v Itálii – pravlasti Taxisů. Na slavnou poštovní minulost poukazují poštovní saně a zimní boty. Boty jsou větších rozměrů, protože se obouvaly jako vrchní boty. Dvojí boty chránily cestující na saních před mrazy. Když se podíváme na žlutou barvu saní a dostavníku z obrazu, nepřekvapí nás fakt, proč mají taxíky žlutou barvu a jak vzniklo slovo taxi. V místnosti nás upoutá obrovská mapa nazvaná Müllerova mapa z roku 1720 a nejstarší poštovní známky.

Největší místností na zámku je jídelna. Jídelny byly nezbytně nutnou součástí zámků. Plnily společenskou a zároveň reprezentační funkci. Umístěny byly bezprostředně nad kuchyní, nebo v její blízkosti.²¹⁰ Místnost nabízí nádherný výhled do Polabí, vidíme vrch Chotuc a exotický strom parku – liliovník tulipánokvětý. Tento strom, původem ze Severní Ameriky na přelomu května a června nádherně kvete. Sytě žluté květy svým tvarem připomínají rozvité tulipány a velké tyčinky uprostřed květů se podobají tyčinkám květů lilií, odtud vznikl název. Dochovala se zde část dřevěného obložení, dveře s originálními anglickými zámky a kazetový strop, vše v neorenesančním stylu. Zajímavé je jistě to, že se pod dřevěným obložením zachovaly barokní tapety s rostlinným motivem. Ocitáme se v roce 1925 u slavnostně prostřené tabule na počest zlaté svatby Alexandra a jeho choti Marie. Slavnostní hostina je připravena pro deset osob. Nechybí porcelánový servis. Hosté zasednou podle zasedacího pořádku. Na stolku se svatebními dary si lze povšimnout obrázku paláce Thurn Taxisů v německém Řezně. Největší obraz, který na zámku vůbec je, zachycuje knížete Emericha (1820–1900), strýčka prince Alexandra. Celý svůj život zasvětil vojenské kariéře. Na bojišti byl zraněn granátem tak nešťastně, že měl znetvořenou levou polovinu obličeje a levé oko.

Čínský salón si na panství vybudovali již Fürstenberkové. Vše, co se pokoji nalézají, pochází, s výjimkou velkých váz, kulatého stolu a židlí, z Číny. Inspirace Čínou se objevuje i na samotném stropu, který je vymalovaný rudou barvou a přetřen lesklým lakem. Drobné exponáty přivezli z cesty po Číně rodiče prince Alexandra, princ Hugo a choť Almérie. Paraván je zhotoven technikou dekupáže (ubrousková technika) s domalovaným pozadím. Orientační místnost dotváří

²¹⁰ VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*, s. 25.

porcelánová soška sedícího Buddhy, dva hlinění koně na komodě před paravánem a čínské dámské střevíce. Pod oknem vidíme černou zavírací čtvercovou kazetu. Jedná se o vrhcáby, jednu z nejoblíbenějších her šlechty. Závěrem prohlídky čínského salónu nám průvodce prozrazuje, že se tu občas v noci odehrávají podivné věci. O spiritistických seancích, které se na zámku odehrávaly, svědčí záznamy z paměti kněžny Marie. Seancí se účastnila samotná princezna, její syn Alexander, kterému pro odlišení od otce říkali Paša a několik dam a pánů. Marie vyvolávání duchů propadla. Schopnosti média našla u svého syna Alexandra. Na stole leží Kniha duchů. Kromě knihy tu je portrét knížete Huga Maxmiliána, Alexandrova otce a historická fotografie čínského salónu. Tady je nejlépe vidět, jak došlo ke zbudování současného stavu zámku. Asi třetina exponátů je původních, zbylé dvě třetiny jsou repliky či originály cizího původu. Při sestavování interiérů se dbalo o nejméně kopírování původní podoby. Například kulatý stůl není původní, ale při srovnání s fotografií je velmi podobný. Z původních vzorů vycházejí i repliky tapet. Pokud se chcete podobné seance zúčastnit, přijďte na noční prohlídku zámku.

Naše prohlídka pokračuje. Vstupujeme do pracovny knížete Alexandra. Jeho podobiznu spatříme ve zlatém rámu mezi okny. Místnost o něm prozrazuje mnohé. Pracovnu zdobí suvenýry z cest. Hlava tygra pochází z výpravy do Indie, krunýř želvy z Afriky. Tak jako rád cestoval, miloval i koně. Obrazy koní na stěně dotváří ráz jeho pracovny. Ještě než však vkročíme do další místnosti, spatříme na psacím stole knížete sáček od cukru. Ke své práci si dal šálek kávy, kterou si osladil právě cukrem ze svého cukrovaru v Dobrovici. Založil ho již Alexandrův dědeček Karel Anselm Thurn-Taxis. Na stole si můžeme prohlédnout fotografie jeho synů, prince Ericha, Eugena a Paši. O tom, že Alexander měl daleko více potomků, víme.

Kdysi bývalo zvykem oddělit od sebe mužské a ženské pokoje. Měly oddělenou pracovnu a intimní prostory.²¹¹ Zbývá navštívit Alexandrovu ložnici. Ještě než vstoupíme, projdeme předpokojem této ložnice, kterou zdobí dva obrazy loveckých psů. Na posteli odpočívají kočky, které kníže miloval, ale kněžna nesnášela. Vidíme tu portrét princova komorníka. A na jedné z fotografií je Alexandrova milenka, paní Klausová. Noční stolky zaujmou netradičním válcovým tvarem ve stylu empíru. Na nočním stolku nechybí knihy.

²¹¹ VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*, s. 24.

O dalším místě velice stručně, jedná se o koupelnu. Dlaždice, které lemují vanu, jsou z doby Thurn Taxisů, ale nenacházejí se na původním místě v zámku. Byly sem přemístěny při kompletní rekonstrukci objektu z historické kuchyně v přízemí. Vana je z mramoru, dlouhou dobu byla uložena ve sklepech. Celý zámek byl od roku 1911 elektrifikován, dokonce se v celé této proměně angažoval František Křížík.

Po úmrtí své ženy zřídil Alexander komorníkův pokoj. To již byl princ starý a osamělý. Na první pohled je pokojík skromnější. Na stole leží miska, žehlička, peníze a topinkovač. To vše měl komorník účelně při ruce. Na topinkovači připravoval snídani, žehličkou přežehlil pánovi peníze, protože by zmačkanými neplatil a v misce umyl kovové mince. Kožené kalhoty na skříni svědčí o tom, že tu měl komorník občas spolunocležníka Narcise Podsedníčka. Slavný motocyklový a automobilový závodník pracoval pro továrníka mladoboleslavské automobilky Laurin a Klement, pak přijal nabídku dělat osobního šoféra princů Erichovi, nejstaršímu synovi Alexandra. Princ Erich byl předsedou správní rady mladoboleslavské automobilky a kladný vztah k rychlým kolům završil koupí vlastního vozu.

Malou schodišťovou halu zdobí obrázky, které vedou do podkroví, kde tvořila kněžna Marie. Malovala nádherné krajinomalby i portréty.

Můžeme vystoupit do podkroví a prohlédnout si ateliér Marie. Tato místnost je přístupná jen v občasných prohlídkách. Jejím učitelem malířství byl Letchford, který ji učil malovat akty.

Chodba pro služebnictvo je místem, kam šlechta téměř nevstupovala. Soustředí se zde technické zařízení zámku, jsou tu k dispozici hasičské kýmle a první minimaxy, nechybí telefonní místnost. Telefon byl počátkem 20. století technickou vymožeností, nevyskytoval se běžně a používal spíše příležitostně. Signalizační zařízení pro služebnictvo ve zdejší chodbě sloužilo jako elektrický zvonek, kterým si panstvo přivolávalo služebnictvo. Než přejdeme do druhého zámeckého křídla, věnujme pozornost fotografiím. Protože již víme, že na Loučeni vznikl první fotbalový klub, podívejme se na první mužstvo, loučeňskou jedenáctku v pruhovaných dresech. V této části nechybí přípravná jídelna, kam lze nahlédnout vnitřním oknem. Výtahem se sem dopravovala hotová jídelna určená k servírování.

Pokračujeme do hudebního salónu, který navštívila řádka slavných umělců. Tím nejznámějším byl Bedřich Smetana, který strávil v nedalekých Jabkenicích poslední období života. Dominantním prvkem místnosti je klavír, který však není původním nástrojem, na který hrával Smetana. Na klavíru jsou umístěny fotografie významných osobností, které Alexander ctil. O tom, že podporoval umění, svědčí fotografie Českého kvarteta. Obraz, který zdobí salón, nemá asi až tak významnou uměleckou hodnotu, zajímavý je jeho osud. Jde o umělecký předmět, který zůstal na Loučeni i po druhé světové válce. Nebyl s podivem ani ukraden, ani odvezen do depozitáře. Obraz v bohatě zlaceném vyřezávaném barokním rámu zachycuje neznámou šlechtičnu. Po většinu období socialismu krášlil chodbu malého zámku, kde bývala po nějakou dobu i škola. Po pečlivém zkoumání obrazu, zjistíme, že plátno je mírně promáčkklé. Možná, že to způsobila šarvátka žáků o přestávce. Na tento obraz vzpomněli i pamětníci mé bakalářské práce. Tento obraz není vzhledem ke svému dřívějšímu umístění ani majetkem státu, ani majetkem současného vlastníka zámku. Je majetkem obce, která ho zámku zapůjčila. Ostatní originály ze zámku jsou do expozice státem zapůjčené. Sedací nábytek je novodobou replikou. Průvodce vás pravděpodobně vyzve, abyste zahráli na klavír.

O Alexandrovi již padlo několik slov, viděli jsme jeho pracovnu i ložnici. Teď bude další část prohlídky věnovaná kněžně Marii. Začínáme v salónu a pokračujeme do velkolepé ložnice. Motivy výmalby stěn připomínají původ princezny. Korunky znamenají, že pocházela z urozeného knížecího rodu, lev je znakem italských Benátek. Marie byla krásná žena, jak dokládá její velký portrét v místnosti. V době, kdy byla vymalována na obrazu, by jí nikdo nehádal čtyřicet. Vždy o sebe dbala a udržovala si štíhlou linii. Ráz pokoje dotváří rytina Benátek, Maltézského náměstí v Praze, kvaš Duina a fotoportréty příbuzných. Nábytek pochází z druhé poloviny 19. století zhotovený v novogotickém stylu. Marie milovala umění, dokonce sama malovala. Je autorkou portrétu Rilkeho, který leží na stolku. Ložnice je místem, které Marie obývala a kde také zemřela.

V šatně princezny Marie spatříme krejčovskou pannu s dámskými šaty z roku kolem 1890. V rokokovém skleníku vidíme rukavičky a spousty jiných drobností. Tato místnost spolu s následujícími místnostmi patří k novodobé instalaci a nepatří k původnímu určení. Kdysi tu zčásti bývala koupelna a sedací koutek.

Při novodobé rekonstrukci zámeckých interiérů byl vybudován dětský pokoj, který připomíná hračky dětí Thurn Taxisů. Na většině fotografií jsou synové a vnuci Marie a Alexandra. Exponát, jakým je domeček pro panenky, vznikl podle fotografií z rodového archivu v zámku Duino. Tam se podařilo získat některé fotografie a dle nichž byly vytvořeny kopie. Navštívíme také učebnu šlechtických dětí, ve které si prohlédneme školní lavici a rákosku.

Skoro posledním zastavením bude oratoř, odkud se vám naskytne netradiční pohled do zámeckého kostela. Navštívíme panskou modlitebnu. Kostel Nanebevzetí Panny Marie, původně samostatná budova, byl se zámek roku 1802 propojen. Chodba, kterou jsme do oratoře přišli, je nejnovější částí celého areálu. Vyšivaný ornát je opravdu nádherným doplňkem. Pietní místo umocňují portréty knížete Huga Maxmiliána a Eleonory.

Teď už zavítáme do poslední místnosti zámku, do knihovny. Knihovna byla zbudovaná podle vzoru šlechtických anglických sídel kolem roku 1890. Jedná se o zcela nejpůvodnější interiér zámku. Svůj vzhled si zachovala i během období socialismu. Původní fond obsahoval asi 3000 svazků. Dnes je uchován v depozitářích Národního muzea. Současný fond je tedy nepůvodní, až na jediný kus. V hnědé kožené vazbě se zachovala kniha, které si nejen zámek nesmírně cení, protože jde o kroniku panství, sepsanou princeznou Karolínou. Kronika je psaná v němčině. Část původního knižního fondu byla při rabování roku 1945 spálena, druhá část odvezena Národním muzeem. Druhá vitrína dává k nahlédnutí volné listy z česko-německého vydání Elegií z Duina, o které již byla zmínka v souvislosti s princeznou Marií. Poslední vitrína je věnována literární tvorbě kněžny Marie. Dvě vzpomínkové knihy: *Vzpomínky z mládí* a *Vzpomínky na R. M. Rilkeho* sepsané v němčině. Knihy sama ilustrovala. Je také autorkou dětské knihy *Čajový dýchánek u slečny Luny*.²¹² Naše prohlídka končí v jednom z nejkrásnějších interiérů zámku. Loučeňský zámek určitě stojí za návštěvu. Za velmi krátkou dobu nového zpřístupnění se dostal na příčku deseti nejnavštěvovanějších hradů a zámků České republiky. I když celý zámecký areál včetně samotného zámku prošel složitým obdobím v průběhu 20. století, počátek nového století ho vrátil minulosti.

²¹² ZÁMECKÁ EXPOZICE LOUČEŇ, *Sylabus pro průvodce*.

Pokud se rozhodneme navštívit zmíněný zámecký park, čeká nás nádherná procházka s vytyčenou naučnou labyrintovou stezkou. Původně se v labyrintáriu nacházelo pět labyrintů a pět bludišť, nyní jich je jedenáct a počet se má rozrůst na třináct. Vysvětleme si rozdíl mezi labyrintem a bludištěm. Labyrintem vede jediná cesta ke středu, bludištěm vede cest několik, z nichž si musíme vybrat tu jedinou správnou. Ostatní jsou slepé cesty. Pojdme se podívat, co nám konkrétně skýtá zdejší park.

Buxusové bludiště umístěné v blízkosti jižního traktu zámku, je klasikou ornamentálně pojatých barokních zámeckých zahrad. Světelný labyrint je situovaný přímo ve středu zámeckého nádvoří. Ve dne celkem nenápadný labyrint, ve tmě kouzelný. Travnatý labyrint kruhového půdorysu se zakomponovaným tvarem kříže je umístěný proti vchodu do kostela. Tisové bludiště patří mezi největší, co se plochy týče. Do bludiště se vstupuje přes schodišťovou lávku. Dlážděné bludiště je stavěné do tvaru kruhu z pálených, glazovaných dlaždic tří barev. V blízkosti se nachází dřevěný altán. Palisádové bludiště zbudované z hradeb smrkových kůlů má tvar otisku lidské nohy. Výstup láká hlavně děti, protože je zakončen skluzavkou. Kamenný labyrint odkazuje stylem na labyrinty dávných Keltů. Valouny, které sloužily jako stavební materiál, jsou přírodním dílem řeky Labe. Provazová bludiště plná spleťtých lan o čtyřech barvách využívají pro soutěž školní a firemní týmy. Pískovcový labyrint má nádherné zasazení do přírodního rázu. Cesta do jeho nitra vede po dlažbě opracovaného pískovce. Prstové bludiště, kde hlavní roli už nesehrají nohy, ale postačí jediný prst, který projde vytesaným bludištěm. Lákavým se stala vytesaná postava Minotaura do menhirového bloku.²¹³

V zámeckém areálu nalezneme v přízemí zámku restauraci s kavárnou, ubytovat se můžeme v hrázděném domečku knížete Alexandra. Jedná se o nevelký objekt v blízkosti zámku. Též se mu říkalo švýcarský domek. Využíval ho princ Alexandr k milostným avantýrám. Dnes slouží především novomanželům. Další architektonickou stavbou zámeckého parku je most, který se klene přes údolí. Pro návštěvníky je uzavřen, otevírá se příležitostně pro svatebčany. Zámek sousedí s hotelem Maxmilián (malý zámek) s rozšířenou ubytovací kapacitou. V hotelové

²¹³ ZÁMECKÁ EXPOZICE LOUČEŇ, *Sylabus pro průvodce*.

přístavbě vznikl kongresový sál pro školení a semináře. U vchodu do zámku nalezneme informační centrum.

Pokud navštívíte loučeňský zámek i park a bude chtít strávit zbylý čas v nádherné přírodě, nabízí zdejší okolí plno možností. Naleznete tu kromě nádherné přírody i spousty zajímavých památných objektů. Přímo od zámku vede alejí bříz cesta do lesa Bludník. Dojme až k empírovému památníku Helma, který nechala postavit Marie Eliška kněžna Fürstenberková na památku svého manžela Karla. Pověst praví, že sem raněný generál Karel Fürstenberk dojel na svém koni, když se vracel z bitvy. Unavený v těchto místech spadl ze svého koně, když se vracel na Loučeň a ztratil vojenskou přilbu. Pokračujeme-li dál, dostaneme se ke studánce Dobrá voda. Podle kroniky, chodil ke studánce hudební skladatel Bedřich Smetana.²¹⁴ Traduje se, že voda má léčivé účinky.²¹⁵ Za rybníčkem uvidíme další sochu, památník knížete Fürstenbergra, který padl v napoleonském válčení. Zajímavostí této lokality je i Ohražený dub, který bude mít opravdu velmi starou historii. Odborníci odhadují stáří na 300, možná i více let. O některých zajímavých místech jsem se již zmínila. Jedná se například o myslivnu Loučeňku, o Jívák a Jabkenice. Možností, které skýtá zdejší oblast, je mnoho.²¹⁶

²¹⁴ SOA NYMBURK Fond MNV Loučeň *Kronika 1959–1978*, s. 227.

²¹⁵ TUZAR, Bohumil. *Truhlice pověstí a starých příběhů okresu Nymburk*, s. 162.

²¹⁶ HAVLÁT, Jiří. Orální zdroj.

Závěr

Snažila jsem se podat svědectví o osudu loučeňského zámku v průběhu 20. století pomocí historických pramenů, regionální literatury a s pomocí vyprávění pamětníků. Vycházela jsem z osobní znalosti a lásky ke zdejší oblasti. Hrad a zámky jsou cenným odkazem minulosti. Jsou dokladem lidských osudů. Úcta a péče o ně by měla být vlastní všem. Osudy některých zámků a hradů po roce 1948 jsou však velice smutné. Šlechtická sídla byla využívána k různým účelům a potřebám. Loučeňský zámek je toho přímým důkazem. Časté střídání uživatelů nebylo pro zámek vždy příznivé. Celé 20. století přineslo do historie zámku mnoho změn. Nebylo to jednoduché období. Samozřejmě, nejvíce zdejší oblast ovlivnili Thurn-Taxisové. Loučeň na počátku 20. století patřila k dobře prosperujícím obcím. Zámek až do roku 1945 obýval šlechtický rod Thurn Taxisů, který měl velkou zásluhu o rozvoj obce. Asi největšího zájmu zaslouží princ Alexander, který se zasadil o největší rozkvět této oblasti.

Zámek, který přečkal hrůzy světových válek, zažil nejhorší období po druhé světové válce. Byl poničen posádkou českých i ruských vojáků. Mnoho věcí bylo zničeno a rozkradeno za velké účasti místního lidu. Zámek i park chátral několik let. Lepší časy nastaly, až když zámek přešel do správy ÚDI. Snad i díky tomu, zámek tolik neutrpěl na rozdíl od jiných objektů v republice. Objekt zámku byl sice přizpůsoben novým učebním účelům, ale stále byl udržován. Stejně tomu bylo i se zámeckým parkem, který byl obnoven. Dnes se některé památky vrací k původním účelům. Lákají návštěvníky k návštěvě a poznání historie. Není tomu jinak u Loučeň. Zámek koupila v roce 2000 akciová společnost a vrátila zámek milovníkům historie. Za sedm let práce na obnově zámku a parku otevřela zámecký objekt veřejnosti. Zdejšímu regionu dlouho chyběl tak nádherný zámek. Díky novému vlastníkovi se jednomu z nádherných zámků vrátil historický význam. Za krátkou dobu od znovuotevření přilákal mnoho lidí k návštěvě. Objekt se stal za poslední dobu nejnavštěvovanějším zámkem České republiky. Rozvoji turistického ruchu přispělo vytvoření dobrovolného svazku obcí Regionu Taxis Bohemia. Jedná se o obce ležící v severozápadní části Středočeského kraje mezi Jizerou a Labem. Spolupráce obcí vede k větší propagaci regionu a k rozvoji turistického ruchu. Cílem je přilákat turisty k návštěvě historických památek a milovníky nádherné

přírody. Pro krásu zdejšího kraje vyhledávalo tuto oblast mnoho známých osobností.

Použitá literatura

Prameny:

Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem:

Fond archiv obce Loučeň, Kronika (1912–1923), prozatímní číslo knihy 97. Napsal J. Kučera.

Fond Místní národní výbor Loučeň, Kronika (1939–1945), prozatímní číslo knihy 83.

Fond Místní národní výbor Loučeň, Kronika (1959–1978), prozatímní číslo knihy 84.

Národní archiv v Praze:

Fond: Státní památková správa, signatura Mcely zámek, karton 333.

Státní památková správa – dodatky, signatura Loučeň, karton 140.

Státní památková správa, signatura 30, Loučeň zámek, karton 322.

Kroniky v držení kronikářky Aleny Nezdarové:

Kronika obce Loučeň 1979–1995

Kronika obce Loučeň 1996–2000

Pamětní kniha 1925–1935, sepsal Václav Mikeš z Patřína

Orální zdroje:

Havlát Jiří

Volfová Božena

Rozlivková Libuše

Tisk:

HAVLÁT, J. Historie Jiváckého osadního klubu. *Loučeňský občasník*, 2011, roč. 3, č. 5.

HAVLÁT, J. Jak jsme žili na Loučeni. *Loučeňský občasník*, 2012, roč. 4, č. 2.

LÉBLOVÁ, Zdena. Zámek Loučeň je jedno velké staveniště. *Nymburský deník*. 19. 1. 2007.

LÉBLOVÁ, Zdena. Cyklostezka. *Nymburský deník*, s. 7. Dne 30. 5. 2007.

MAREČEK, Z. *Týdeník nymburský*, 16. 5. 1996

MAREČEK, Z. Alexander Thurn Taxis. *Vlastivědný zpravodaj 1–3 Polabí*, 1991, roč. 31, Polabské muzeum v Poděbradech.

Literatura:

ANDĚL, Rudolf., aj. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Severní Čechy, III. Praha: Svoboda, 1984.

ANTONÍN, Luboš. *Bílé zlato historie cukru v kostce*. Nymburk: VEGA-L, 2006. ISBN 80–86757–24–2.

BAREŠ, František. *K vycházkám po Boleslavsku*. Mladá Boleslav, 1907.

BĚLINA, P.; GRULICH, T.; HALADA, J., aj. *Dějiny zemí Koruny české II*. 2. aktual. vyd. Praha: Paseka, 1993. ISBN 80–85192–61–6.

DUDEK, František. *Legends a příběhy ze Svatojiřského lesa*. Nymburk: VEGA-L, 2006. ISBN 80–86757–57–9.

DUDEK, František. *Loučeň a Thurn-Taxisové*. Nymburk: VEGA-L, 2006. ISBN 80–86757–60–9.

- DUDEK, František. *Mcely 1252 – 2002*. Nymburk. VEGA-L. 2006. ISBN 80–86757–64–1.
- HALADA, Jan. *Lexikon české šlechty*. Akropolis. 1992. ISBN 80–901020–3–4.
- HRABĚTOVÁ, Jana. *Památky Nymburska, Poděbrady*: Polabské muzeum, 1998.
- HRABĚTOVÁ Jana.; ŠEBEK, Svatopluk. *Soupis památek okresu Nymburk*. Oblastní muzeum v Poděbradech, 1971. řada B/č.6
- Kolektiv autorů. *Středočeský kraj. Životní prostředí. Praha*. Vydal. Středočeský kraj, 2007.
- Kolektiv autorů. *Z historie a současnosti naší obce*. Ústav veterinární osvěty Pardubice. 1975.
- MACOUNOVÁ, Zdeňka.; NEZDAROVÁ, Alena. *Dobové pohledy a fotografie Loučeň Patřín Studečky Studce* Nymburk: VEGA-L, 2007. ISBN 978–80–86757–83–4.
- MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň a Thurn Taxisové*. Loučeň, 1998.
- MAREČEK, Zdeněk. *Loučeň – malá kronika*. Obecní úřad Loučeň, 1991.
- MAREČEK, Zdeněk. *Na loučeňské poště v zámku a podzámčí*. Vydala obec Loučeň, 2001.
- MAREČEK, Zdeněk.; VÁŇA, Miloš. *Protifašistický odboj na Loučeňsku 1939–1945*. Okresní výbor Českého svazu protifašistických bojovníků v Nymburce, 1988.
- MAREČEK, Zdeněk. *100 let loučeňské kopané. Historie sportu, obce a tělovýchovy*. TJ Sokol Loučeň, 1993.
- PŘIBYL, Alois. *Znaky a pečete středočeských měst*. Praha: Středočeské nakladatelství, 1975.
- ŘEHOUNEK, Jan. *Zanechali tady stopu osobnosti Regionu Taxis Bohemia*. Nymburk: Nakladatelství Kaplanka, 2008. ISBN 978–80–903783–3–9.
- SEKOTOVÁ, Věra. *Loučeň a špičky evropské kulturní společnosti na začátku minulého století*. FUX TEAM, 2005. Vydal zámek Loučeň, 2006. Fond knihovna př. č. 11375.
- TUZAR, Bohumil. *Truhlice pověstí a starých příběhů okresu Nymburk*. Nymburk: VEGA-L, 2003. ISBN 80–86757–12–9.
- VLČEK, Pavel. *Encyklopedie českých zámků*. Praha: Libri, 1994 ISBN 80–901579–2–0.

VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*. 2. aktual. vydání. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-727-028-4.

VOTÝPKA, Vladimír. *Paradoxy české šlechty*. Praha: Nakladatelství Jaroslava Jiskrová – Máj, 2005. ISBN 80-7363-039-7.

ŽUPANIČ, Jan.; STELLNER, F.; FIALA, M. *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*. Praha: Nakladatelství Aleš Skřivan ml., 2001. ISBN 80-86493-00-8.

ŽUPANIČ, Jan. *Nová šlechta rakouského císařství* Praha 4: Agentura Pankrác. ISBN 80-86781-08-9.

ŽUPANIČ, Jan.; RAK, Jiří.; KAŠIČKA, František.; ANTONÍN, Luboš. *In Zámek Loučeň*. Praha: Komandit, 2008. ISBN 80-86239-15.

ŽMOLÍK, Václav. *Po Česku*. Praha: Radioservis, 2008. ISBN 978-80-86212-73-9.

<http://www.Chateaumcely.com/cs/> cit. 12. 5. 2013

<http://www.mcely.cz/zamek.htm> cit. 12. 5. 2013

Další zdroje:

Ústřední dopravní institut Praha – učební středisko Loučeň Praha 2, Svobodova 2. Nakladatelství dopravy a spojů, Praha.

Zámecká expozice Loučeň, Syllabus pro průvodce.

Seznam použitých zkratk:

Státní oblastní archiv Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem – SOA

Národní archiv České republiky v Praze – NAČR

Ústřední dopravní institut – ÚDI

Obecní úřad – OÚ

Přílohy



Zámek Loučeň - červenec 2012



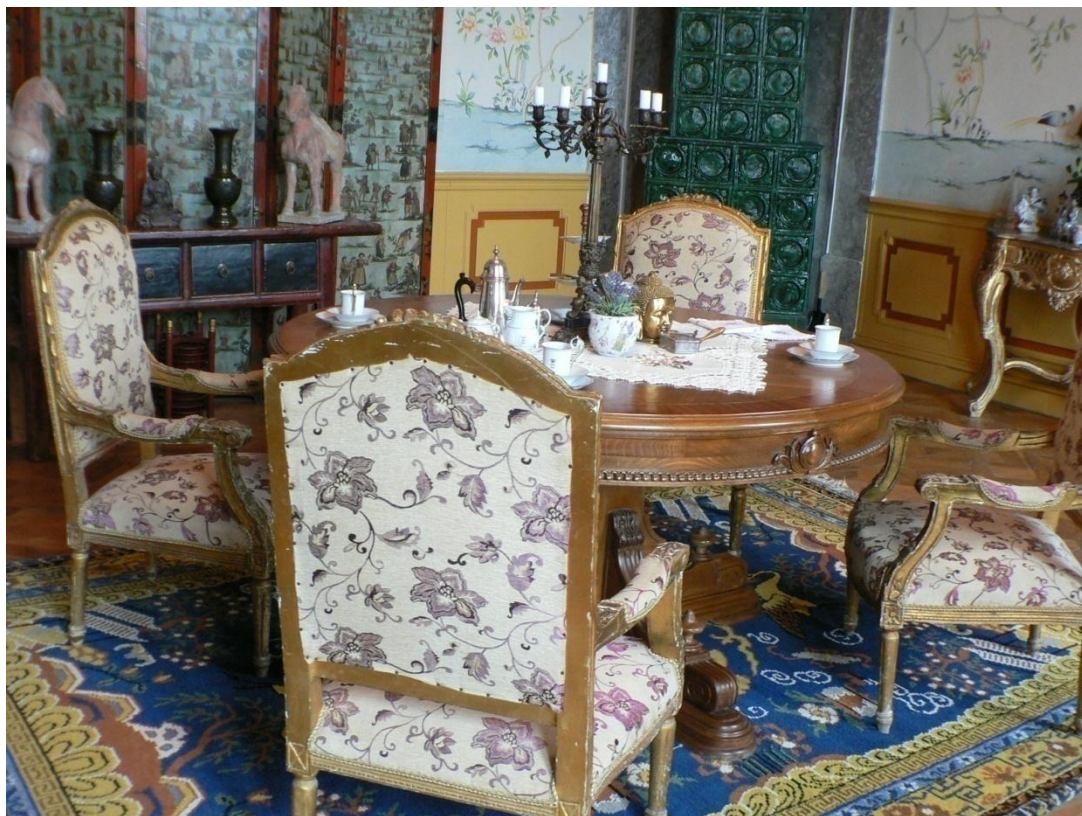
Zámek Loučeň - červenec 2012



Zámek Loučeň - vstupní hala, erby



Zámek Loučeň - schodišťová hala se saněmi



Zámek Loučeň - Čínský salónek



Zámek Loučeň - jídelna



Zámek Loučeň - Alexandrova ložnice



Zámek Loučeň - signalizační zařízení pro služebnictvo



Zámek Loučeň - Hudební salónek



Zámek Loučeň - učebna



Zámek Loučeň - knihovna



Zámek Loučeň - ložnice kněžny



Zámek Loučeň - šatna kněžny



Zámek Loučeň - labyrintrárium



Zámek Loučeň - labyrintrárium



Zámek Loučeň - labyrintrárium



Zámek Loučeň - labyrintrárium



Zámek Loučeň - labyrintárium



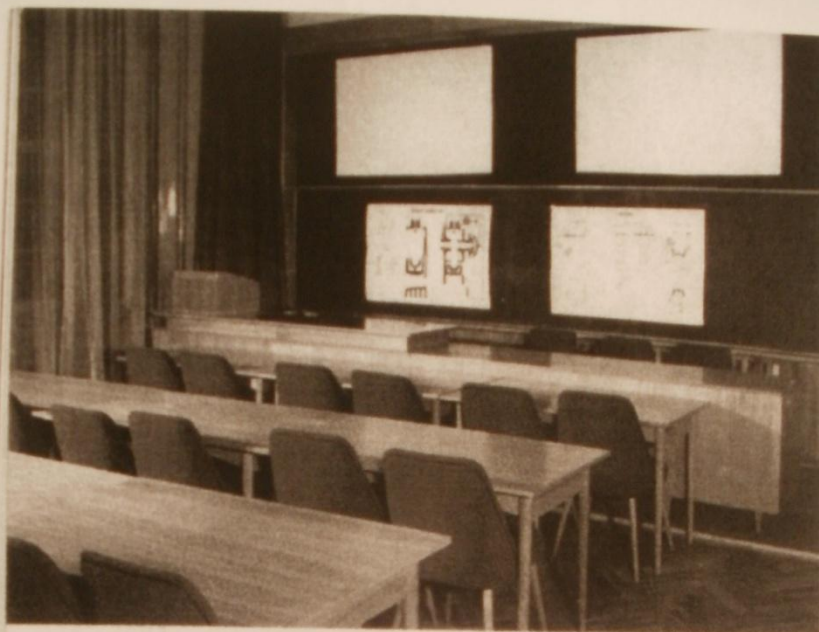
Zámek Loučeň - březen 2013



Zámek Loučeň - obrázek zámku zapůjčený od p. Rozlivkové



Zámek Loučeň – Loučeňka



Pohled do učebny

Interiér obývacího pokoje



Zámek Loučeň - Ústřední dopravní institut (brožura ÚDI)



Zámek Loučň - Ústřední dopravní institut



Zámek Loučň - Klausova vila



Zámek Loučeň - zámek 1. pol. 20. století



Loučeň 1928



První fotbalové mužstvo z knihy Loučeň Patřín Studečky Studce



Sokolovna



Pamětní kniha 1925 - 1935

Foto: Soňa Váňová, fotografie z výstavy PhDr. Richarda Vaňka, fotografie z knihy Dobové pohledy a fotografie Loučeň Patřín Studečky Studce , Pamětní kniha 1925 – 1935.

Seznam příloh

1. Zámek Loučeň
2. Zámek Loučeň
3. Vstupní hala zámku
4. Schodišťová hala se saněmi
5. Čínský salónek
6. Jídelna
7. Alexandrova ložnice
8. Signalizační zařízení na zámku
9. Hudební salón
10. Učebna
11. Knihovna
12. Ložnice kněžny
13. Šatna kněžny
14. Labyrintárium
15. Labyrintárium
16. Labyrintárium
17. Labyrintárium
18. Labyrintárium
19. Zámek v zimě
20. Obrázek zámku s věnováním p. Rozlivkové (věnovaly děti z Dětského domova v Nymburce)
21. Loučeňka
22. Zámek v době ÚDI
23. Zámek v době ÚDI
24. Vila paní Klausové
25. Zámek v první polovině 20. století

26. Loučeň 1928

27. První fotbalové mužstvo na Loučeni

28. Sokolovna

29. Zámek Loučeň v Pamětní knize V. Mikeše z Patřína